

**Mendelova univerzita v Brně
Provozně ekonomická fakulta**

Fiškální federalismus v Slovenskej republike

Bakalárska práca

Vedúci práce:

Ing. Maroš Zruban

Jakub Valko

Brno 2017

Pod'akovanie

Chcel by som sa poďakovať svojmu vedúcemu bakalárskej práce Ing. Marošovi Zrubanovi za odbornú pomoc a usmernenie pri písaní mojej práce, za cenné rady a informácie a v neposlednom rade za ochotu.

Čestné prehlásenie

Prehlasujem, že som túto prácu: **Fiškálny federalizmus v Slovenskej republike** vypracoval/a samostatne a všetky použité pramene a informácie sú uvedené v zozname použitej literatúry. Súhlasím, aby moja práca bola zverejnená v súlade s § 47b zákona č. 111/1998 Zb., o vysokých školách v znení neskorších predpisov, a v súlade s platnou *Směrnici o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Som si vedomý/á, že sa na moju prácu vzťahuje zákon č. 121/2000 Zb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavretie licenčnej zmluvy a použitie tejto práce ako školského diela podľa § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Ďalej sa zaväzujem, že pred spísaním licenčnej zmluvy o využití diela inou osobou (subjektom) si vyžiadam písomné stanovisko univerzity o tom, že predmetná licenčná zmluva nie je v rozpore s oprávnenými záujmami univerzity, a zaväzujem sa uhradiť prípadný príspevok na úhradu nákladov spojených so vznikom diela, a to až do ich skutočnej výšky.

V Brne dňa 22. mája 2017

Abstract

Valko, J., *Fiscal federalism in the Slovak Republic*. Bachelor thesis. Brno: Mendel University Brno, 2017.

This thesis is aimed at a problem of fiscal federalism. The goal is to form a new city, regional and national budgets for the year 2015 according to the theory of fiscal federalism. For comparison I chose budgets of the town Trenčín, the Trenčín region and the Slovak republic. I solved the issue through normative theory of the public finance which tries to eliminate market failure by its three functions, the allocation, the redistribution and the stabilisation. The expenditures of the budgets were evaluated using these criteria: homogeneity of preferences, economies of scale and redistribution and stabilisation functions. The revenues I rated on the basis of allocation function, horizontal and vertical justice. In my thesis I studied set revenues and expenditures and placed them into the most suitable budget level.

Keywords

Fiscal federalism, fiscal decentralization, budget, public finances, revenues, expenditures

Abstrakt

Valko, J., *Fiškálny federalizmus v Slovenskej republike*. Bakalárska práca. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2017.

Táto práca sa zameriava na problematiku fiškálneho federalizmu. Cieľom je navrhnutie nových rozpočtov mesta, kraja a štátu za rok 2015 v súlade s teóriou fiškálneho federalizmu. Pre porovnanie som si vybral rozpočet mesta Trenčín, Trenčianskeho samosprávneho kraja a štátny rozpočet Slovenskej republiky. Problematiku som riešil pohľadom normatívnej teórie verejných financií, ktorá sa snaží odstrániť tržné zlyhania pomocou troch funkcií, a to alokačnou, redistribučnou a stabilizačnou. Výdavky rozpočtov som hodnotil pomocou týchto kritérií: homogenita preferencií, úspory z rozsahu, redistribučná a stabilizačná funkcia. Pri príjmoch som posudzoval na základe alokačnej funkcie a horizontálnej a vertikálnej spravodlivosti. V mojej práci som skúmal dané príjmy a výdavky a zaradil som ich na najvhodnejšiu úroveň rozpočtu.

Kľúčové slová

Fiškálny federalizmus, fiškálna decentralizácia, rozpočet, verejné financie, príjmy, výdavky

Obsah

1	Úvod	11
2	Cieľ, metodika a štruktúra práce	13
2.1	Cieľ práce.....	13
2.2	Metodika práce.....	13
2.3	Štruktúra práce	14
3	Verejné financie	15
3.1	Normatívny pohľad na verejné financie.....	15
3.1.1	Alokačná funkcia	15
3.1.2	Redistribučná funkcia.....	16
3.1.3	Stabilizačná funkcia.....	16
3.2	Čiastkový záver	17
4	Fiškálny federalizmus	18
4.1	Príjmy podľa teórie fiškálneho federalizmu	18
4.2	Výdavky podľa teórie fiškálneho federalizmu	19
4.3	Modely fiškálneho federalizmu.....	22
4.3.1	Centralizovaný model fiškálneho federalizmu	23
4.3.2	Decentralizovaný model fiškálneho federalizmu	23
4.3.3	Kombinovaný model fiškálneho federalizmu	23
4.4	Fiškálna decentralizácia	24
4.5	Čiastkový záver	24
5	Verejná správa Slovenskej republiky	26
5.1	Štátna správa.....	26
5.2	Samospráva	27
6	Rozpočet	28
6.1	Rozpočtová sústava	28
6.2	Štátny rozpočet	28

6.3	Rozpočtové zásady.....	28
6.4	Rozpočtový proces.....	29
6.5	Rozpočtová skladba.....	29
7	Porovnanie teórie fiškálneho federalizmu a rozpočtovej sústavy Slovenskej republiky	31
7.1	Výdavky v roku 2015.....	31
7.1.1	Mesto Trenčín.....	32
7.1.2	Trenčiansky samosprávny kraj.....	33
7.1.3	Slovenská republika.....	34
7.2	Príjmy v roku 2015.....	39
7.2.1	Mesto Trenčín.....	39
7.2.2	Trenčiansky samosprávny kraj.....	40
7.2.3	Slovenská republika.....	41
8	Diskusia	43
8.1	Výdavková časť rozpočtov.....	43
8.2	Príjmová časť rozpočtov.....	44
8.3	Zhodnotenie rozpočtov.....	44
9	Záver	46
10	Literatúra	47
11	Zoznam tabuliek	49
A	Podiel na dani z príjmu FO	51
B	Delenie dotácií zo štátneho rozpočtu medzi obce	52
C	Delenie dotácií zo štátneho rozpočtu medzi VÚC	53
D	Záverečný účet mesta Trenčín za rok 2015	54
E	Záverečný účet Trenčianskeho samosprávneho kraja za rok 2015	55
F	Štátny záverečný účet SR za rok 2015	56

1 Úvod

Verejné financie sa týkajú každého z nás. Príjmy verejných financií sú tvorené daňami, ktoré odvádza každý pracujúci alebo podnikateľ zo svojho príjmu. Ďalej sem zaradujeme dane zarátané v cenách produktov a služieb a poplatky za smeti, za psa, za energie (plyn, elektrika, voda) a mnohé iné. Keď sa prechádzame po verejnom chodníku a sviety na nás verejné osvetlenie, tak si ani neuvedomujeme, že sa to všetko platí z daní, ktoré odvádzame my. Väčšinou vnímame len tú stránku, kde my platíme nejakému subjektu časť peňazí v podobe daní a poplatkov. Na druhej strane si príliš nevšímame to, že sa nám tieto finančné prostriedky v určitej podobe aj späťne vracajú. Verejná správa vynakladá prostriedky na položky, ktoré poznáme, no neuvedomujeme si, že to aj využívame – mestská hromadná doprava, cesty, vzdelávanie, šport a rôzne ďalšie.

Podľa mňa by bolo dobré vedieť a venovať pozornosť tomu, či platíme primerane veľké poplatky a dane, a či tie veci, za ktoré platíme, aj v určitom množstve využívame.

Vo svojej práci sa snažím čo najlepšie zefektívniť rozdelenie príjmov zo štátneho rozpočtu. Existuje na to viacero rôznych teórií, ale ja som si vybral teóriu fiškálneho federalizmu, ktorá sa uplatňuje v štátnom systéme, ktorý sa skladá z viacerých úrovní vlád. Táto teória rieši hlavne otázku ako priradiť príjmy a výdavky jednotlivým úrovňam rozpočtu, aby bola dosiahnutá čo najväčšia efektívnosť pri zabezpečovaní verejných potrieb. Je treba docieľiť čo najlepšiu alokáciu zdrojov, aby sa zlepšil celkový výstup ekonomiky. K tomu je potreba určiť, na ktorej danej úrovni sa majú financovať a zabezpečovať také verejné statky, ktoré ľudia požadujú a majú z nich úžitok. Pri tomto prerozdeľovaní je treba sledovať princíp subsidiarity. Ten hovorí, že poskytovanie verejných statkov a služieb by malo byť čo najbližšie ľuďom, ktorí sa mohli podieľať na daných rozhodnutiach. To je ale reálne iba ak dokáže určitá úroveň rozpočtu zabezpečiť jednotlivé statky a služby rovnako ako vyššia úroveň rozpočtu.

Spomínaná teória môže vyzerat' veľmi teoreticky, ale má dobré uplatnenie v rámci hospodárenia štátu. V mojej práci je posudzovaná z ekonomického hľadiska, kde sa prejavujú finančné toky v rozpočtovej sústave. Teória fiškálneho federalizmu nadväzuje na štátny rozpočet (popr. rozpočty nižších úrovní vlády). Ten je veľmi dôležité zostaviť čo najefektívnejším spôsobom, čo je ale veľmi náročné. Ideálne je určiť príjmy a výdavky tak, aby bol dosahovaný prebytok štátneho rozpočtu, čo sa v súčasnosti stáva veľmi málokedy aj v najvyspelejších krajinách. Dobré by bolo taktiež zakomponovať teóriu fiškálneho federalizmu do verejných volieb a politiky. Lenže tu sa vyskytuje problém, ak sa záujmy politikov rôznia od záujmov ľudí a celého štátu. Ich cieľom je skôr byť znovuzvolení v najbližších voľbách a preto často robia opatrenia, ktoré sa nezlučujú s potrebami širokej verejnosti, ale iba s potrebami ich samotných.

Na uplatnenie teórie fiškálneho federalizmu je treba, aby štát mal viacúrovňovú vládu, čo Slovenská republika splňuje.

Ja som si na porovnanie vybral rozpočty mesta Trenčín, Trenčianskeho samosprávneho kraja a Slovenskej republiky. Dôvod, prečo som si vybral toto mesto je, že som sem chodil do školy a bývam v jeho tesnej blízkosti, tak ma zaujíma efektívnosť jeho hospodárenia. Keďže Trenčín patrí pod Trenčiansky samosprávny kraj, tak som sa rozhodol porovnať rozpočet aj tohto vyššieho územného celku. A nakoniec pridám aj rozpočet Slovenskej republiky.

2 Cieľ, metodika a štruktúra práce

2.1 Cieľ práce

Cieľom mojej bakalárskej práce bude popísať fungovanie teórie fiškálneho federalizmu v Slovenskej republike a navrhnúť sústavu rozpočtov aby vyhovovali danej teórii. Keďže Slovenská republika má viacúrovňovú sústavu rozpočtov, budem porovnávať rozpočet mesta Trenčín, potom rozpočet Trenčianskeho samosprávneho kraja, pretože obec patrí pod tento kraj, a nakoniec rozpočet samotnej Slovenskej republiky.

Čiastkovým cieľom bude navrhnutie nového prerozdelenia príjmov a výdavkov spomínaných rozpočtov tak, aby sa zistili nedostatky podľa teórie fiškálneho federalizmu. Na splnenie týchto cieľov sa porovnajú rozpočtové sústavy s teóriou fiškálneho federalizmu a následne sa zhodnotia a odôvodnia zistené rozdiely.

2.2 Metodika práce

V práci sa zaoberám štátnym rozpočtom, rozpočtom vyššieho územného celku a miestnym rozpočtom. Tieto rozpočty sú z roku 2015, pretože to bol posledný rok, kde boli už spísané záverečné účty, čiže bolo možné pracovať so skutočnými príjmami a výdavkami. Rok 2016, kedy som začal písať túto prácu, mal upravené príjmy a výdavky, ale neboli ešte známe tie skutočné. Aj keď nie sú spomínané príjmy a výdavky najaktuálnejšie, v mojej práci by sa jednalo o rovnaký princíp, či už by to boli údaje z roku 2015 alebo z roku 2016. Jediné, čo by sa menilo, by boli konkrétne čísla.

Pre účely práce som si vybral mesto Trenčín, kde som sa narodil a kde som chodil niekoľko rokov do školy. Toto mesto je mi veľmi blízke, preto by som rád vedel, či sa tu spravodlivo hospodári s finančnými prostriedkami, a či sú jednotlivé položky rozpočtu rozdelené na správnej úrovni.

Trenčín patrí pod Trenčiansky samosprávny kraj, tak sa budem venovať to-
muto kraju ako vyššiemu územnému celku. Trenčiansky samosprávny kraj sa nachádza na severozápade Slovenska a predstavuje štandardný kraj na Slovensku.

Poslednému rozpočtu, ktorému som venoval pozornosť, bol štátny rozpočet Slovenskej republiky.

Najskôr používam metódu analýzy, vďaka ktorej rozoberiem zložitejšie skutočnosti na jednoduchšie. Táto metóda je použitá pri skúmaní jednotlivých výdavkov a daňových príjmov vo vyššie uvedených rozpočtoch a pre pochopenie celého systému. Príjmová časť rozpočtu sa skladá z viacerých položiek, ale ja sa v mojej práci venujem iba daňovým príjmom, keďže teória fiškálneho federalizmu sa im venuje najviac.

Pri skúmaní rozpočtov, ktoré sa som si vybral, sa zameriavam len na daňové príjmy a výdavky, ktorými sa zaoberá aj teória fiškálneho federalizmu. Taktiež všetky príjmy a výdavky rozoberám len všeobecne ako také, nie ich konkrétne položky.

Pomocou syntézy všetky skúmané dáta zjednocujem a vytváram si kompletný obraz skúmanej problematiky.

Údaje, s ktorými som pracujem v praktickej časti, sú získané zo zverejnených rozpočtov a záverečných účtov mesta Trenčín, Trenčianskeho samosprávneho kraja a štátneho záverečného účtu Slovenskej republiky. Všetky tieto údaje sú verejne dostupné na ich jednotlivých webových stránkach.

2.3 Štruktúra práce

Moja práca sa delí na dve časti, a to teoretickú a praktickú.

Prvá kapitola je venovaná popísaniu role rozpočtu v troch úrovniach vlády a priblíženiu teórie fiškálneho federalizmu.

V nasledujúcej kapitole je popísaný cieľ, metodika a štruktúra práce. Spomínam tu cieľ, dôvod vybratia témy, a akými spôsobmi budem skúmať rozpočty a metódy potrebné k splneniu cieľa.

Tretia kapitola je zameraná na verejné financie a ich tri základné funkcie, ktoré sú alokačná, redistribučná a stabilizačná. Taktiež spomínam, akým pohľadom sa na dané rozpočty budem pozeráť.

Štvrtá kapitola uvádza teóriu fiškálneho federalizmu. Popisujem príjmy a výdavky podľa teórie fiškálneho federalizmu a kritéria, podľa ktorých budem hodnotiť skutočné príjmy a výdavky. Taktiež sa tu venujem trom modelom fiškálneho federalizmu, a to centralizovanému, decentralizovanému a kombinovanému.

V piatej kapitole sa zaoberám verejnými financiami, ktoré sa delia na štátnu správu a samosprávu. Potom každú z týchto dvoch zložiek podrobnejšie popisujem.

V šiestej kapitole je priblížený štátny rozpočet, jeho zásady, proces vytvárania rozpočtu a rozpočtová skladba.

V siedmej kapitole sa už podrobnejšie venujem rozpočtom mesta Trenčín, Trenčianskeho samosprávneho kraja a Slovenskej republiky. Zisťujem, či sa daňové príjmy a výdavky zhodujú s teóriou fiškálneho federalizmu, a či treba niektoré položky rozpočtov centralizovať alebo decentralizovať. Ak nájdem niektorú položku určenú zle, tak ju preradím na správnu úroveň.

3 Verejné financie

Gruber (2011) hovorí o verejných financiách ako o štúdiu role vlády v ekonomike, to znamená, že kedy a ako má štát v ekonomike zasahovať, aký je efekt týchto zásahov a prečo volí vláda práve tieto zásahy a nie iné.

Podľa Dvořáka (2008) existujú 2 pohľady na verejné financie: normatívny a pozitívny. V mojej práci budem popisovať len normatívny pohľad a preto priblížim len ten.

3.1 Normatívny pohľad na verejné financie

Normatívny prístup sa opiera o poznatky teórie tržných zlyhaní a uvádza 3 základné fiškálne funkcie – alokačnú, redistribučnú a stabilizačnú. Každá z nich vyjadruje iné dôvody existencie verejných financií (Dvořák, 2008).

3.1.1 Alokačná funkcia

Podľa Jacksona a Browna (2003) dochádza kvôli neefektívnosti alokácie k tržnému zlyhaniu.

Alokačná funkcia ukazuje koľko ekonomických zdrojov pripadne na verejnú a koľko na súkromné statky pri rozdeľovaní týchto zdrojov vládou.

Peková (2008) hovorí o príčine vzniku tržného zlyhania vtedy, keď existujú verejné statky, nedokonalá konkurencia (napr. v monopole – pri chýbajúcej konkurencii narastá cena a náklady na vstup do odvetvia, objavuje sa nekalá spolupráca firiem a pod.), externality (pozitívne alebo negatívne) a asymetria informácií (či už na strane výrobcov alebo spotrebiteľov).

Keďže nejde odoprieť spotrebu statku ľuďom, čo za ňu neplatia, tak výrobcovia nie sú ochotní ponúkať niektoré statky. Týmto ľuďom sa hovorí „čierni pasažieri“ a kvôli nim výrobcovia nie sú ochotní vyrábať niektoré statky alebo vyrábajú statkov menej a tým vzniká neefektívna alokácia zdrojov.

James Buchanan prišiel s teóriou klubových statkov a tá hovorí, že klub môže vylúčiť nečlenov bez toho, aby vynaložil nejaké väčšie náklady (napr. verejný plavecký bazén – jednotlivci sa spájajú do klubov, aby využili úspory z rozsahu. Počet členov klubu sa bude zvyšovať dovtedy, keď sa čiastkové zníženie na nákladoch bude rovnáť čiastkovému zvýšeniu nákladov preťaženia na jedného člena) (Jackson a Brown, 2003).

Čistý verejný statok je podľa P. A. Samuelsona (1954) nedeliteľný, a preto spotreba tohto statku neovplyvňuje spotrebu iných ľudí. (napr. pouličné osvetlenie, národná obrana a pod.). Naopak, čistý súkromný statok je deliteľný a celková spotreba daného statku sa rovná spotrebe každého spotrebiteľa, ktorý ho spotrebuje.

Jílek (2008) spomína, že pri narastajúcom počte občanov v územnej samospráve sa znižujú náklady na poskytovanie zmiešaných statkov, ale taktiež klesá úžitok zo spotreby, pretože dochádza k preťaženiu alebo sťaženiu dostupnosti tohto statku. Optimálnu veľkosť klubu teda môžeme určiť ako maximálny kladný rozdiel

medzi celkovými úžitkami zo spotreby a celkovými nákladmi na poskytnutie statku, a to všetko počítané na osobu.

Zo strany štátu sa financujú čisté verejné statky a u zmiešaných verejných statkov určí verejná správa, či sa poskytovanie týchto statkov bude hradiť tiež z verejných rozpočtov, alebo si to budú hradiť samotní spotrebitelia.

3.1.2 Redistribučná funkcia

Pod redistribučnou (prerozdeľovacou) funkciou chápeme prerozdeľovanie príjmov a majetku, aby bola dodržaná sociálna spravodlivosť. Jej cieľom je zmiernenie príjmových a sociálnych nerovností (Musgrave a Musgraveová, 1994).

Podľa Dvořáka (2008) sa štát snaží upravovať nespravodlivé rozdelenie prvotných príjmov. Túto funkciu je možné robiť aj na strane príjmov, ako aj na strane výdavkov. Musgrave a Musgraveová (1994) hovoria, že redistribučná funkcia by mala byť riešená na národnej úrovni. Je to kvôli tomu, že ak by v jednom regióne bola progresívna daň vyššia ako v inom, tak by sa ľudia sťahovali do toho regiónu. Taktiež môžu byť ľudia nalákaní do regiónu ak sú v ňom vyššie sociálne transfery. Dôležité je spomenúť aj redistribúciu príjmov medzi regiónmi, pretože lokálne verejné statky nemusia byť dostupné všetkým občanom ako to je u centrálne poskytovaných statkov. Bohaté regióny si môžu dovoliť kvalitnejšie verejné statky lokálneho charakteru. Preto môže vláda vyžadovať, aby existovala minimálna alebo jednotná úroveň verejných statkov kvôli spravodlivejšiemu rozdeleniu úžitkov.

Jackson a Brown (2003) hovoria, že je možné chápať redistribučnú funkciu ako tržné zlyhanie, kde trh zaisťujú nespravodlivú redistribúciu príjmov a majetkov. Pod výdavkovú stránku redistribučnej funkcie patria sociálne transfery, výdavky na školstvo, zdravotníctvo, bývanie a pod. Vďaka tomu sú všetky tieto veci dostupné aj chudobnejším občanom. Príjmovú stránku rozpočtu tvoria dane. Princípy zdanenia môžeme rozdeliť na horizontálnu a vertikálnu spravodlivosť. V horizontálnej sú zdanení všetci na rovnakej úrovni príjmov. Pri vertikálnej spravodlivosti ide o princíp taký, že čím viac človek zarába, tým viac bude aj odvádzať na daniach.

3.1.3 Stabilizačná funkcia

Musgrave a Musgraveová (1994) hovoria, že verejné financie pomáhajú pri stabilizácii cenovej hladiny, k podpore zamestnanosti a k ekonomickému rastu. Podľa Oatesa (1968) by mala byť stabilizačná politika riešená na štátnej úrovni, lebo pri regiónoch to nemusí byť také efektívne, a to aj napriek tomu, že sú schopné reagovať na podnety pri hospodárskom prepade. Podľa Černožského a Teplého (2011) znamená stabilizácia ekonomiky to, že keď bude ekonomika vo fáze rastu, tak bude tlmená, aby nedošlo k prehrievaniu, a vo fáze úpadku sa bude snažiť ekonomiku tiež vyrovnať.

Príčinou je zlyhanie trhu, ktoré môže byť dôsledkom zlyhania komunikácie medzi hospodárskymi činiteľmi v ekonomike. Vlády vtedy využívajú monetárnu a fiškálnu politiku k jej stabilizácii.

V tejto práci sa budem zaoberať fiškálnou politikou, ktorá sa snaží o stabilizáciu ekonomiky pomocou expanzívnych a restriktívnych opatrení. Expanzívna politika sa snaží o zvýšenie agregátneho dopytu, a to znížením daní, zvýšením dávok v nezamestnanosti a sociálnych transferov. Pri restriktívnej politike vláda znižuje vládne výdavky, zvyšuje dane, sociálne transfery a dávky v nezamestnanosti, a tým dosiahne zníženie agregátneho dopytu (Jackson and Brown, 2003).

Samotná fiškálna ekonomika môže byť stabilizovaná pomocou dvoch položiek, ktoré sa nachádzajú ako na strane príjmov, tak na strane výdavkov. Jedná sa o diskrečné opatrenia a zabudované stabilizátory. Zabudované stabilizátory fungujú skoro hneď, zatiaľ čo u diskrečných opatrení to trvá s nejakým oneskorením. Keďže zabudované stabilizátory fungujú automaticky po zavedení, môžeme ich nazvať aj automatické stabilizátory. Diskrečné opatrenia sú zase jednorazové opatrenia vlády na strane expanzie alebo restriktie. Príkladom zabudovaného stabilizátora je progresívna daň. Tá pomáha pri stabilizácii ekonomiky tým, že osoba alebo firma s vyšším príjmom odvádza štátu vyššie dane. A osoby a firmy s nižším príjmom sú zdanené nižšou sadzbou dane. Majú teda nižšie príjmy, ale na daniach neodvádzajú toľko ako pri vyššej sadzbe dane (Samuelson a Nordhaus, 2013).

Ako ďalšie zabudované stabilizátory môžeme uviesť dávky v nezamestnanosti alebo sociálne transfery. Oboje fungujú automaticky, lebo pri strate práce dostáva občan dávky v nezamestnanosti automaticky podľa legislatívy. Neskôr pri prípadnom ekonomickom raste sa zvyšuje zamestnanosť a ekonomika už nepotrebuje tieto mechanizmy. Diskrečné opatrenia vláda používa podľa aktuálneho stavu ekonomiky a rozhoduje o zmene vládnych výdavkov alebo daní (König, 2009).

3.2 Čiastkový záver

Ako hovoril Musgrave (1959) hlavný bod fiškálneho federalizmu je alokačná funkcia, pretože sa môže líšiť v jednotlivých častiach štátu na základe preferencie občanov. Táto funkcia hovorí ako sa majú využívať finančné prostriedky vo verejných rozpočtoch a na akej vládnej úrovni treba zabezpečovať verejné statky. Stabilizačná a redistribučná funkcia majú byť podľa teórie fiškálneho federalizmu zabezpečené centrálnou vládou. Na nižších úrovniach sú skôr obmedzené a prevažne potrebujú centralizáciu.

4 Fiškálny federalizmus

Podľa Pekovej (2008) môžeme deliť využitie fiškálneho federalizmu na 2 etapy, a to od 50.-70. rokov 20. storočia a obdobie 70. rokov 20. storočia, kde vo vyspelých európskych krajinách dochádza k určitému posunu. Ten bol známy tým, že využívanie stabilizačnej funkcie verejných financií bolo už aj na decentralizovanej úrovni.

Jackson a Brown (2003) spomínajú tieto hlavné otázky fiškálneho federalizmu:

- Aký je význam existencie miestnej správy?
- Aké sú finančné vzťahy medzi právnymi úrovňami?
- Aké dane majú byť jednotlivým správny úrovňam pridelované?
- Mala by ústredná vláda poskytovať dotácie pri redistribúcii zdrojov medzi úrovňami miestnej správy?
- Ako ovplyvňujú tieto dotácie ich správanie?

Fiškálny systém je štrukturovaný, čo znamená, že vlády sa skladajú z viacerých úrovní (lokálna, regionálna, štátna) a zaisťujú verejné statky. Príčinu tohto štrukturovaného systému by sme mali hľadať vo funkciách verejných financií (Peková, 2008).

Fiškálny federalizmus pracuje s pojmom fiškálna decentralizácia, čo znamená rozdelenie právomocí z vyšších spoločenských celkov na nižšie.

Vláda nesie zodpovednosť za štátnu správu a územnú samosprávu, ktorá je prenášaná na základe prenesenej pôsobnosti. (Peková, 2008).

4.1 Príjmy podľa teórie fiškálneho federalizmu

Medzi hlavné príjmy rozpočtu zaraďujeme dane, clá a poplatky. Vzhľadom na to, že väčšina príjmov je daňová, záleží na tom, do akého rozpočtu bude daň alebo podiel dane patriť podľa príslušnej vládnej úrovne. Rozhoduje sa, či bude daň patriť do rozpočtu mesta, regiónu alebo štátu – ide o typ zverenej dane. Taktiež záleží na tom, aký rozsah daňovej právomoci má daná územná samospráva, čiže ako môže zasahovať do konštrukcie dane a daň spravovať a vyberať (Peková, 2008).

König (2009) hovorí, že pri určovaní dane by sa mal brať do úvahy princíp prospechu. Znamená to, že ak členovia spoločnosti chcú využívať nejaký verejný statok, mali by zaň zaplatiť daň alebo určitý poplatok. Ak sa na tomto verejnom statku podieľa celá spoločnosť, tak sa odporúča vyberať daň, a ak len časť spoločnosti, využívajú sa užívateľské poplatky. Týmto spôsobom sa ľahšie zabezpečí riziko neplatenia daní, pretože ak človek platí neprimerane vysokú daň za niečo, čo ani nevyužíva, takáto situácia môže nastať.

Princíp solidarity je realizovaný hlavne pomocou redistribučnej funkcie (Krebs, 2007). Na tomto princípe sa podieľajú dokonca aj tí, ktorí neplatia dane, tým, že mladší zarábajú na dôchodok starším.

Podľa Jílka (2008) zohľadňujú redistribučná a stabilizačná funkcia princíp platobnej schopnosti pre zaistenie spravodlivého príjmu a stability ekonomiky a uprednostňujú vyberanie daní na centrálnej úrovni.

Daň sa môže platiť na centrálnej, regionálnej alebo miestnej úrovni. *Poplatky* sa vyberajú tiež na všetkých úrovniach verejných rozpočtov.

Pri poskytovaní zmiešaných statkov fungujú tieto užívateľské poplatky na princípe prospechu. *Clá* sú doporučené spravovať na centrálnej úrovni, pretože nie je možné spoľahlivo zistiť, aké bude konečné miesto určenia.

Tab. 1 Zhrnutie doporučení k určaniu daní

Typ dane	Určenie základu dane	Určenie sadzby dane	Správa dane	Ďalšie charakteristiky
Akcízy	R	R	R	relatívne nemobilná základňa
Dane zo mzdy a pracovnej sily, sociálne poistenie	N	N,R	N	financovanie sociálnych výdavkov
Daň z nehnuteľnosti	R	M	M	princíp úžitku, nemobilná základňa
Daň zo zisku spoločnosti	N	N	N	mobilná daňová základňa
DPH	N	N	N	administratívne náklady
Osobné dôchodkové dane	N	N,R,M	N	redistribučná funkcia, stabilizačná funkcia, mobilná daňová základňa
Užívateľské poplatky	N,R,M	N,R,M	N,R,M	platba za služby
Zdanenie čistého bohatstva, dedičstva a darov	N	N,R	N	redistribučná funkcia

Legenda: N=národná úroveň, R=regionálna úroveň, M=miestna úroveň

Zdroj: Jílek, 2008.

4.2 Výdavky podľa teórie fiškálneho federalizmu

Podľa Jílka (2008) ukazuje princíp ekvivalencie na to, že požadované statky budú užívateľom poskytnuté na danom mieste, kde uhradí náklady spojené za tieto statky. To znamená, že v určitých regiónoch môže byť po týchto statkoch vyšší dopyt ako v ostatných regiónoch. Na regionálnej úrovni poznajú potreby užívateľov lepšie ako na centrálnej úrovni, lebo sú s nimi v užšom kontakte.

Musgrave a Musgraveová (1994) hovoria, že existuje päť zásad, podľa ktorých by mali dané verejné statky poskytované na určitej úrovni:

- **Existencia úspor z rozsahu** - uprednostňujú poskytovať verejné statky na centrálnej úrovni, Platnosť je len u čistého verejného statku, pretože s rastúcim počtom spotrebiteľov sa neznižuje úžitok zo spotreby. Ak sa jedná o zmiešaný statok, tak si spotrebiteľia budú po dosiahnutí určitého počtu statkov konkurovať a vtedy môže dôjsť k zníženiu úžitku pre spotrebiteľa. Riešenie je zvýšenie množstva poskytovaných statkov.
- **Priestorové obmedzenie úžitku** - niektoré verejné statky, ktoré majú úžitok pre obyvateľov celého štátu, by mali byť poskytované na štátnej úrovni. Statky, ktoré majú úžitok len pre obyvateľov určitého územia, by mali byť poskytované len na miestnej úrovni. Tieto priestorové vymedzenia stanovujú existenciu viacúrovňového systému. Každá úroveň vlády by mala zaisťovať také statky, z ktorých sa prejaví úžitok na jej území.
- **Homogenita preferencií** – decentralizácia kvôli ostatným odlišným preferenciám môže viesť k zvýšeniu nákladov v danom územnom sektore, a tým pádom strácame úspory z rozsahu.
- **Efekt prelievania** – napríklad prostredníctvom dotácií, ktoré môžu byť poskytnuté buď centrálné, alebo regionálne, tým regiónom, ktoré zabezpečujú určitý verejný statok, z ktorého majú úžitok tiež spotrebiteľia z iných regiónov. Ak by tieto dotácie príslušný región nedostal, nebol by motivovaný a tento statok by bol poskytovaný v neprimeranom množstve alebo kvalite. Ukazuje to teda situáciu, kedy prepád jedného hospodárstva má vplyv na ostatné hospodárstva.
- **Externality** – súvisiace s poskytovaním verejných statkov. Externality vedú výrobcov k neoptimálnemu rozhodovaniu, pretože ich nič nemotivuje k obmedzeniu nimi spôsobených negatívnych externalít.

Tab. 2 Obecné odporúčenie pre určenie výdavkov

Funkcia	Regulácia	Financovanie	Zabezpečenie a správa	Poskytovanie
Diaľnice, cesty, mestské komunikácie	N,R,M	N,R,M	N,R,M	N,R,M,S
Komunálne služby (voda, kanalizácia, odpad, požiarna ochrana)	N,M	M	M	M,S
Medzinárodné záležitosti	N	N	N	N
Národná preprava a komunikačné siete	N	N,R	N,R,M	N,R,M,S
Obrana	N	N	N	N
Ochrana životného prostredia	N,R	N,R,M	N,R,M	N,R,M,S
Parky, rekreačné zariadenia, kultúra	N,R,M	N,R,M	N,R,M	N,R,M,S
Primárne a sekundárne vzdelávanie	N,R,M	N,R,M	R,M	R,M,S
Regionálna a miestna verejná preprava	R,M	R,M	R,M	R,M,S
Sociálne zabezpečenie a starostlivosť	N,R	N,R	R,M	R,M
Terciárne vzdelávanie	N,R	N,R	N,R	N,R,S
Verejný poriadok a bezpečnosť	N,R,M	N,R,M	N,R,M	N,R,M
Zdravotná starostlivosť	N,R,M	N,R,M	R,M	R,M

Legenda: N=národná úroveň, R=regionálna úroveň, M=miestna úroveň, S=súkromný sektor
Zdroj: Jílek, 2008.

Tieto zásady napísalo s malými zmenami aj mnoho iných autorov. Z vyššie uvedenej tabuľky môžeme zistiť, že na národnej úrovni riešime problémy z oblasti obrany, ochrany životného prostredia, verejného poriadku a bezpečnosti, terciárneho vzdelávania, zaistenia diaľnic, ciest a miestnych komunikácií.

Nižšie úrovne verejnej správy zabezpečujú poskytovanie komunálnych služieb, primárneho a sekundárneho vzdelávania, zdravotnej a sociálnej starostlivosti, sociálneho zabezpečenia a regionálnu a miestnu prepravu.

Jackson a Brown (2003) a Oates (1968) radia centralizáciu redistribučnej funkcie, pričom predpokladom je mobilita výrobných faktorov. Patrí sem napríklad redistribúcia príjmov pomocou progresívneho zdanenia vyššieho v iných regiónoch, čo môže spôsobiť presun subjektov za nižším zdanením. Opačný efekt môže mať dopad na zvýšenie sociálnych transferov pre subjekty s nižšími príjmami. Výsledkom by bolo zvýšenie výdavkov.

Musgrave a Musgraveová (1994) tiež upozorňujú na skutočnosť, že je dôležitý pocit spolupatričnosti v spoločnosti.

Oates (1968) naopak hovorí, že regióny nie sú schopné reagovať na prepád hospodárstva, a že by mala byť stabilizačná funkcia realizovaná na centrálnej úrovni. Dôležitú úlohu hrá efekt prelievania. Ak by sa Trenčiansky samosprávny kraj dostal do problémom s financiami, tak by sa to mohlo prejaviť aj u iných regiónoch alebo aj v štáte. Takejto situácii by sa mali kraje snažiť zabrániť. Ak by niečo také stalo, mali by sa niektoré oblasti centralizovať a riešiť na štátnej úrovni, pretože pre štát to nie je finančne také náročné ako pre kraj.

4.3 Modely fiškálneho federalizmu

Nahodil (2008) hovorí, že pre vytvorenie modelu fiškálneho federalizmu musíme poznať nielen počet vládnych úrovní, ale aj ich štruktúru. Dôležitý faktor je, či to je federatívny alebo unitárny štát, a či má viacstupňové rozhodovanie.

Delenie vládnych úrovní:

- Nadnárodná (Európska únia)
- Ústredná (federatívny/unitárny štát)
- Regionálna (republiky a pod.)
- Územná samospráva.

Podľa Černohorského a Teplého (2011) teória hovorí, že fiškálny federalizmus sa podľa rozdelenia verejných príjmov a výdavkov medzi čiastkové rozpočty delí na vertikálny a horizontálny model fiškálneho federalizmu.

Provazníková (2009) uvádza, že rozdiel týchto dvoch modelov spočíva v tom, že **vertikálny model** sa využíva v anglosaských krajinách a preferuje skôr nezávislú fiškálnu politiku na všetkých úrovniach. **Horizontálny model** je využívaný hlavne v nemeckom modeli a používa dotácie po horizontálnej línii, teda medzi rozpočtami, na rovnakej úrovni (napr. medzi krajinami, medzi krajinami). Tieto dotácie poskytuje bohatšia vrstva chudobnejšej – je tu zachovaný princíp solidarity.

Podľa Pekovej (2004) sa vertikálny model delí na:

- Centralizovaný model fiškálneho federalizmu
- Decentralizovaný model fiškálneho federalizmu
- Kombinovaný model fiškálneho federalizmu.

V kombinovanom modeli môžu prevládať:

- Centralizačné prvky – väčšina príjmov je odvádzaná do štátneho rozpočtu a z neho sú potom poskytované dotácie rozpočtom nižšej úrovne
- Decentralizačné prvky – územná samospráva má silnejšie postavenie a samostatnosť.

4.3.1 Centralizovaný model fiškálneho federalizmu

Podľa Pekovej (2004) existuje nízka miera samostatnosti na nižších vládnych úrovniach, keďže najvýznamnejšie príjmy plynú do štátneho rozpočtu. Môžeme povedať, že len ústredný rozpočet je nezávislý. Štát pomocou dotácií, hlavne účelových, môže usilovne ovplyvňovať činnosť a hospodárenie nižších územných celkov. Spomínané prerozdelenie je rozsiahle a rozhodujú o ňom zákonodarcovia.

Ako spomína Peková (2008), obci náležia aj nedaňové (hrubé) výnosy, aj daňové príjmy.

Príjmy, ktoré majú nízke výnosy, nestačia pokrývať výdavky, a tým pádom nemôžu financovať verejné statky. Takže sú odkázané na dotácie zo štátneho rozpočtu. (Peková, 2008).

4.3.2 Decentralizovaný model fiškálneho federalizmu

Jackson a Brown (2003) hovoria, že decentralizované systémy sú príčinou výskytu fiškálnych problémov, ktoré sa uvádzajú ako vzťah medzi ústrednou vládou a miestnou správou.

Podľa Provazníkovej (2009) je decentralizovaný model fiškálneho federalizmu založený na úplnej miere finančnej samostatnosti nižších vládnych úrovní bez procesu prerozdelenia vnútri rozpočtovej sústavy. Autorka tým myslela, že každému rozpočtu je udelené percento na výnosoch z daní tak, aby pokrylo výdavky. V praxi tento model samostatne neexistuje.

4.3.3 Kombinovaný model fiškálneho federalizmu

Tento model sa používa taktiež na Slovensku. Podľa Pekovej (2008) má v kombinovanom modeli každá úroveň vlády vyčlenené svoje vlastné príjmy. Na nižšom stupni sú vyčlenené príjmy nižšie ako je ich maximálna potreba v priebehu rozpočtového roku. Ale potom sú za pomoci dotácií z vyššieho rozpočtu doplňované ich vlastné daňové a nedaňové príjmy. Štát sa môže pričiniť o zmiernenie nerovných daňových výnosov v jednotlivých regiónoch vďaka prerozdeleniu, napríklad pomocou dotácií. Takisto môže štát umožniť zabezpečiť územnej samospráve miestne a regionálne statky (princíp solidarity).

4.4 Fiškálna decentralizácia

Decentralizácia znamená presun funkcií a kompetencií na nižšie orgány alebo menšie organizačné jednotky. Fiškálna decentralizácia znamená, že sa tento posun bude týkať funkcií a kompetencií v rámci rozpočtov.

Podľa Provazníkovej (2009) sa tento posun používa z dôvodu väčšej efektívnosti a hospodárnosti. Rozloženie rozhodovania na nižšie územné celky vedie k priamemu zúčastňovaniu sa občanov, viac sa zameriava na ich preferencie a zaisťuje dôkladnejšiu kontrolu.

Jílek (2008) hovorí, že rozdeľovanie prostriedkov medzi úrovne vlády by sa malo vyznačovať prehľadnou alokáciou prostriedkov, predvídateľnosťou ich objemu pre decentralizované úrovne vlády a určitou autonómiou decentralizovaných úrovní vlády v získavaní a využívaní finančných prostriedkov.

Existujú tri spôsoby uskutočňovania decentralizácie:

- Decentralizácia daňových príjmov a výdavkov (posudzované sú podľa podielu územných vlád na celkových príjmoch a výdavkoch; čím vyšší podiel, tým vyššia miera decentralizácie)
- Decentralizácia verejných výdavkov (daňové príjmy predstavujú v celkových príjmoch len malú časť – rozdiel v príjmoch sa kryje prostredníctvom dotácií)
- V príjmoch alebo výdavkoch neexistuje zvýšená právomoc (vyššia miera spoluúčasti lokálnych vlád) (Provazníková, 2009).

4.5 Čiastkový záver

Ako som už spomínal, verejné financie plnia tri základné funkcie – alokačnú, redistribučnú a stabilizačnú.

Rozdelením týchto funkcií sa zaoberá teória fiškálneho federalizmu. Musgrave a Musgraveová (1994) uvádzajú päť zásad, ktoré by sa mali rešpektovať pri alokácii verejných financií, a sú to úspory z rozsahu, priestorové obmedzenie úžitku, homogenita preferencií, efekty prelievania a externality.

Na príjmovej strane sa najčastejšie stretávame s daňami, clami a poplatkami. Existuje rada kritérií, podľa ktorých sa volí vhodný zdroj príjmu rozpočtu. Musíme ale dbať na to, že všetky kritériá nie sú hlavné pre rozhodnutie o tom, na akej úrovni bude daný príjem spravovaný. Sem môžeme zaradiť externality, horizontálnu a vertikálnu spravodlivosť, nízke inkasné podmienky, ekonomickú efektívnosť, stabilitu a iné.

Teória fiškálneho federalizmu hovorí, že centralizácii by mali podliehať len tie verejné statky, ktoré majú úžitok v celej spoločnosti, a kde hrajú dôležitú úlohu úspory z rozsahu a externality. Alokačná funkcia by sa mala decentralizovať kvôli heterogenite preferencií. Redistribučná a stabilizačná funkcia by sa mali centralizovať kvôli mobilite výrobných faktorov a neefektívnemu využívaniu fiškálnych a monetárnych nástrojov na regionálnej úrovni.

Poznáme vertikálny a horizontálny model fiškálneho federalizmu, kde vertikálny sa delí na centralizovaný, decentralizovaný a kombinovaný. V praxi sa najčastejšie využíva kombinovaný model, kde je zahrnutá kombinácia prvkov horizontálneho a vertikálneho modelu fiškálneho federalizmu. Všetky vládne príjmy majú vlastné príjmy a sú im poskytované dotácie z vyšších rozpočtov.

Pomocou prerozdelenia môže štát zmierňovať nerovné daňové výnosy a poskytovať regiónom a obciam verejné statky na rovnakej kvalitatívnej úrovni a v malej miere ovplyvniť rozhodovanie samosprávy.

5 Verejná správa Slovenskej republiky

Kútik (2006) hovorí, že verejná správa je odvodená z výkonu štátnych funkcií, ktorými sa zabezpečujú rozhodnutia zákonodarnej, výkonnej a súdnej moci v rôznorodej štruktúre. V širšom zmysle slova môžeme brať verejnú správu ako organizáciu záležitostí celého štátneho spoločenstva a ich vykonávanie určitými nositeľmi. Z tohto pohľadu zahŕňa verejná správa činnosti, vzťahy a orgány zákonodarnej, výkonnej a súdnej moci.

V užšom zmysle slova je verejná správa definovaná ako správna činnosť vykonávaná zákonom zmocnenými subjektami na základe zákona v rozsahu prikázanej pôsobnosti a právomoci.

Pod pojmom verejná správa zjednodušene rozumieme súhrn činností vykonávaných orgánmi jej jednotlivých zložiek (štátnej správy a samosprávy), v rámci ktorých ide o spravovanie záležitostí vo verejnom záujme. Je to proces, kedy dochádza k spravovaniu a riadeniu verejných záležitostí v tzv. verejnom záujme. Subjekty, ktoré verejnú správu realizujú, ju vykonávajú ako zákonom uloženú povinnosť, ktorá je daná ich postavením ako verejnoprávných subjektov (Kútik, 2006).

Verejná správa predstavuje správu verejných vecí vo verejnom záujme. Realizuje sa ako prejav výkonnej moci v štáte. Pre túto výkonnú moc je charakteristické, že ide hlavne o verejnú moc, ktorou disponujú okrem štátu aj neštátne subjekty, ktoré spravujú verejné záležitosti. Verejná správa funguje na troch stupňoch: štát – kraj – mesto. Každá z týchto úrovní má svojich volených predstaviteľov, úlohy a zodpovednosť. Verejná správa sa skladá z dvoch základných zložiek, a to štátnej správy a samosprávy.

5.1 Štátna správa

Podľa Hraškovej (2012) je štátna správa je najrozsiahlejší druh štátnej činnosti, pretože jej vykonávaním sa zabezpečuje realizácia vnútorných a vonkajších funkcií štátu. Činnosť štátnej správy je vykonávaná na základe zákona, takže dané orgány štátnej správy vykonávajú svoju činnosť v mene štátu, a nie vo vlastnom mene. To znamená, že za prípadnú škodu spôsobenú občanom alebo právnickým osobám nezákonným rozhodnutím nejakého orgánu štátnej správy nie je zodpovedný daný orgán, ale štát, a ten je potom povinný škodu uhradiť.

Ak nedochádza k dobrovoľnému plneniu právnych povinností, disponuje štátna správa aj donucovacou mocou. Sú tu ale dané presné pravidlá a podmienky pre uplatnenie donucovacej moci:

- Donútenie môže uplatniť len kompetentný orgán
- Donútenie musí byť primerané vymáhanej povinnosti

Donútenie nemožno realizovať ľubovoľnými formami a prostriedkami, ale len takými, ktoré ustanovujú platné právne predpisy, resp. právne normy.

5.2 Samospráva

Hrašková (2012) tiež hovorí, že samospráva predstavuje vo verejnej správe pôsobenie a ovplyvňovanie spoločenského života prostriedkami, ktoré nemajú štátny charakter. Rozdelujeme samosprávu územnú a záujmovú.

Územná samospráva je organizačná forma verejnej správy, kde miestne spoločenstvo zabezpečuje ako právnická osoba riešenie úloh, ktoré sú odlišné od štátu, ale ich samotná realizácia je riešená pod štátnym dozorom. Územnú správu charakterizuje:

- Existencia verejných potrieb a záujmov
- Miestnemu spoločenstvu v súlade so zákonom prináleží postavenie právnickej osoby, ktorá je odlišná od štátu (majetková a finančná samostatnosť)
- Základom pôsobnosti sú úlohy, ktoré smerujú k uspokojovaniu vlastných potrieb a záujmov miestneho spoločenstva
- Miestne spoločenstvo si volí svoje orgány nezávisle od štátnej správy, orgány sa zodpovedajú svojim voličom za dosiahnuté výsledky.

Pod záujmovú samosprávu radíme všetky inštitúcie, ktoré spája konkrétny spoločenský záujem, a ktoré odvodzujú svoju existenciu od združovacieho práva. Zahŕňame sem:

- Spolky
- Spoločnosti
- Zväzy
- Hnutia
- Kluby a iné občianske hnutia, v ktorých sa môžu občania združovať.

Organizácia verejnej správy prešla na Slovensku určitým vývojom:

- Prijatie zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení – miestna samospráva sa obnovila na úrovni obcí. Bol zavedený tzv. oddelený model, čo znamenalo, že sa štátna správa oddelila od samosprávy.
- Neskôr prišlo k zrušeniu krajskej úrovne štátnej správy, miestna štátna správa bola organizovaná v okresoch a obvodoch.
- V roku 1996 bolo zrušených 121 obvodov a opäť bola zavedená krajská úroveň štátnej správy.
- K 1. januáru 2002 vznikla druhá úroveň miestnej samosprávy – vyšší územný celok (VÚC).

Kvôli presunu viac ako 400 kompetencií zo štátnej správy na samosprávu vznikla ďalšia zmena usporiadania verejnej správy od 1. januára 2004. (Verejná správa z pohľadu právnej teórie, 2004).

6 Rozpočet

Peková (2008) hovorí o rozpočte ako o základnom finančnom pláne, ktorý obsahuje zoznam plánovaných príjmov a výdavkov. Pomáha pri plánovaní a dosiahnutí rôznych finančných cieľov. Môže byť zostavený na úrovni štátu, organizácie, podnikateľa, projektu, rodiny alebo jednotlivca (rodinný rozpočet).

6.1 Rozpočtová sústava

Podľa Medved'a (2005) môžeme z pohľadu fondového chápania zahrnúť do rozpočtovej sústavy tieto tri základné zložky:

1. Sústava verejných rozpočtov, ktorá sa na Slovensku delí nasledovne:
  - 1.1. Štátny rozpočet Slovenskej republiky
  - 1.2. Rozpočty samosprávnych krajov
  - 1.3. Rozpočty miest a obcí
2. Sústava mimorozpočtových fondov – sem patria nemocenské, zdravotné a dôchodkové poistenie, štátne fondy a ďalšie účelové fondy na viacerých úrovniach verejných financií
3. Rozpočty verejných organizácií

Pomer objemov zdrojov, ktoré prechádzajú jednotlivými článkami rozpočtovej sústavy, je rôzny v jednotlivých krajinách. Vo veľkej miere závisí od miery fiškálneho federalizmu a na rozsahu mimorozpočtových fondov. Z inštitucionálneho pohľadu je hlavnou inštitúciou ministerstvo financií, okrem neho tvoria tento systém napr. daňové úrady, finančné správy, správne orgány jednotlivých fondov a iné.

6.2 Štátny rozpočet

Štátny rozpočet je dokument o príjmoch a výdavkoch štátu. Z formálnej stránky je to rozpočet hospodárenia štátu za stanovené rozpočtové obdobie. Z obsahovej stránky je to nástroj na zabezpečenie realizácie funkcií štátu - alokačnej, redistribučnej a stabilizačnej (Medved' a Nemeč, 2011).

6.3 Rozpočtové zásady

Podľa Medved'a a Nemca (2011) rozpočtové zásady predstavujú zásady fungovania verejných rozpočtov. Medzi najdôležitejšie môžeme vybrať:

- Zásada úplnosti rozpočtu
- Zásada špecializácie
- Zásada jednotnosti (rozpočtovej plurality)
- Zásada reálnosti rozpočtu

- Zásada časovej platnosti
- Zásada vyrovnanosti/prebytkovosti/schodkovosti rozpočtu
- Zásada verejnosti rozpočtu
- Zásada účelnosti, efektívnosti a hospodárnosti.

6.4 Rozpočtový proces

Ako hovorí Hrašková (2012), rozpočtový proces zahŕňa obdobie dlhšie ako je samotné rozpočtové, takže 1,5-2 roky. Skladá sa z týchto štyroch etáp:

- Zostavenie návrhu príslušného rozpočtu
- Prerokovanie a schválenie rozpočtu
- Plnenie rozpočtu (poprípade úprava rozpočtu)
- Kontrola plnenia rozpočtu

Zostavenie návrhu rozpočtu je najdôležitejšou etapou tohto procesu. Vo väčšine krajín je rozpočet pripravovaný ministerstvom financií, pričom sa berú na vedomie taktiež požiadavky transferov ústredných orgánov a inštitúcií. Návrh rozpočtu sa prerokuje a schvaľuje vo volených orgánoch na príslušnej vládnej úrovni. Po predložení návrhu ministerstvom financií vláde musí byť daný návrh schválený. **Pri schvaľovaní rozpočtu** je venovaná pozornosť hlavne na objem a štruktúru príjmov a výdavkov, zmenám daní, poprípade vyrovnaniu salda verejného rozpočtu. Ak by sa nepodarilo schváliť rozpočet do začiatku rozpočtového obdobia, tak by sa do schválenia rozpočtu hospodárilo podľa rozpočtového provizória. Pritom ale výdavky štátneho rozpočtu nemôžu prekročiť 1/12 celkových výdavkov z rozpočtu, ktorý bol schválený v predchádzajúcom období. Za **plnenie rozpočtu** zodpovedajú orgány, ktoré zostavovali samotný rozpočet. U štátneho rozpočtu to je ministerstvo financií, ktoré sa stará o kontrolu plnenia štátneho rozpočtu ako aj priebežne, tak aj po skončení rozpočtového obdobia. Dôležitá je aj následná **kontrola plnenia rozpočtu** po skončení rozpočtového obdobia, kde ide prehľad plnenia príjmov a výdavkov a zostavovanie skutočnej výslednej bilancie rozpočtu. Plnenie rozpočtu je tiež zverejňované verejnosti v tlači (Medved', 2005).

6.5 Rozpočtová skladba

Podľa Medved'a a Nemca (2011) je rozpočtová skladba záväzné triedenie príjmov a výdavkov na daných úrovniach rozpočtu podľa zvolených hľadísk. Predstavuje dôležitú časť rozpočtového procesu, pretože umožňuje porovnávanie hodnôt v rozpočtoch. V Slovenskej republike pracuje rozpočtová klasifikácia s viacerými hľadiskami triedenia:

1. Organizačná klasifikácia - jednotlivé rozpočtové kapitoly
2. Klasifikácia podľa druhu rozpočtu
3. Ekonomická klasifikácia
4. Funkčná klasifikácia, ktorá má túto hlavnú štruktúru:

-
- 4.1. všeobecné verejné služby
  - 4.2. obrana
  - 4.3. verejný poriadok a bezpečnosť
  - 4.4. ekonomická oblasť
  - 4.5. ochrana životného prostredia
  - 4.6. bývanie a občianska vybavenosť
  - 4.7. zdravotníctvo
  - 4.8. rekreácia, kultúra a náboženstvo
  - 4.9. Vzdelávanie
  - 4.10. sociálne zabezpečenie

7 Porovnanie teórie fiškálneho federalizmu a rozpočtovej sústavy Slovenskej republiky

Pomocou teórie fiškálneho federalizmu budem riešiť normatívnu teóriu verejných financií, ktorá rieši tržné zlyhania troma funkciami: alokačnou, redistribučnou a stabilizačnou. Je to kvôli tomu, lebo sa chcem radšej zaoberať teoretickými princípmi, ako náročne riešiť a zdôvodňovať závažnosti výsledkov politických rozhodovacích procesov. Taktiež podotýkam, že normatívna teória môže mať základ pre riešenia pozitívnej teórie, čiže ako by sa prejavovala na politickej scéne.

V mojej práci chcem priblížiť a popísať ako by mal rozpočet vyzerat' a aké sú jeho slabé miesta podľa teórie fiškálneho federalizmu. Budem hodnotiť potenciál v rámci alokačnej, redistribučnej a stabilizačnej funkcie. Ak je v štáte viac úrovní vlády, treba rozlíšiť, ako budú tieto funkcie s finančnými prostriedkami rozdelené do spomínaných úrovní. Slovenská republika má tri úrovne vlády: štátnu, regionálnu a miestnu, a preto budem brať ich skutočný rozpočet za rok 2015 a posudzovať, či sú dané položky správne zaradené podľa teórie fiškálneho federalizmu.

Ak by som našiel nejaké odchýlky, tak navrhnem ich efektívnejšie riešenie. Všetky výpočty uvedené v praktickej časti sú uvedené na základe odhadu. Primárnym cieľom tejto práce je ukázať, aké zložky majú byť prerozdelené podľa teórie fiškálneho federalizmu a ako sa tieto položky prerozdelia v rámci rozpočtov.

Podľa teórie som určil, ktoré funkcie budú centralizované, a ktoré nie. Alokačná funkcia bude podľa teórie decentralizovaná z dôvodu zaistenia takej alokácie prostriedkov, ktorá by bola najbližšia k preferenciám občanov. Centralizované budú také verejné statky, z ktorých majú úžitok ľudia z celej spoločnosti a hrajú dôležitú úlohu pri úsporách z rozsahu a externalitách. Redistribučná a stabilizačná funkcia by mali byť centralizované, pretože na regionálnej úrovni vlády je neefektívny výkon fiškálnej, monetárnej a kurzovej politiky, a je tu vysoká mobilita výrobných faktorov. Kraje a obce nie sú vybavené dostatočnými zdrojmi, aby mohli vykonávať stabilizačnú funkciu.

7.1 Výdavky v roku 2015

Pre hodnotenie výdavkovej stránky je dôležitá **homogenita preferencií**. Ak majú ľudia rovnaké preferencie, môžeme statok centralizovať, čiže ho poskytovať na vyššej úrovni verejného rozpočtu. Ak nemajú obyvatelia rovnaké preferencie, budeme musieť nájsť takú úroveň, kde tieto preferencie sú homogénne. V takom prípade sa jednalo o decentralizáciu, a tým pádom sa nám znížia úspory z rozsahu. Ak sú preferencie heterogénne, tak by sa mal tento verejný statok poskytovať na nižšej úrovni, v ktorej je nižší počet obyvateľov, a teda väčšia pravdepodobnosť, že budú mať títo ľudia rovnaké priority, namiesto toho, keď je v skupine väčší počet ľudí.

Ďalej sú taktiež dôležité **úspory z rozsahu**, ktoré sa prejavujú hlavne pri centralizácii. Čím nižšia úroveň vlády, tým sú úspory z rozsahu nižšie. Už podľa názvu

je možné si všimnúť, že ak budeme poskytovať statok vo väčšej miere, tak dosiahneme viac úspor z rozsahu.

Ako už bolo spomenuté v teórii fiškálneho federalizmu, tak funkcia redistribučná a stabilizačná sú vykonávané na centrálnej úrovni. Stabilizačná kvôli tomu, že na regionálnej alebo miestnej úrovni nie sú dostatočné prostriedky na naplňovanie tejto funkcie. Vláda má možnosť stabilizovať ekonomiku pomocou fiškálnej, menovej alebo kurzovej politiky, čo regionálna nedokáže. Redistribučná funkcia je taktiež dôležitá z dôvodu, že zo štátneho rozpočtu sú rozdeľované finančné prostriedky do regionálnych a miestnych rozpočtov. Táto funkcia je založená na princípe solidarity.

Posledné kritérium, ktoré som si vybral, sú externality. Externality majú pozitívny alebo negatívny dopad na okolie. Negatívne externality je nutné odstrániť, pretože sú jedným z dôvodov tržného zlyhania. Dôsledky externalít negatívne ovplyvňujú niekoho iného, ako samotného vykonávateľa činnosti. Prejavuje sa taktiež efekt prelievania ukazujúci na možnosť neoptimálnych účinkov rozhodnutia na miestnej úrovni. Tým však netvrdím, že všetky rozhodnutia sa majú vykonávať na centrálnej úrovni.

7.1.1 Mesto Trenčín

Rozpočet mesta Trenčín je rozdelený na nasledujúce programy:

Program 1: Manažment a plánovanie	✓
Program 2: Propagácia a cestovný ruch	✓
Program 3: Interné služby mesta	✓
Program 4: Služby občanom	✓
Program 5: Bezpečnosť	✓
Program 6: Doprava	✓
Program 7: Vzdelávanie	?
Program 8: Šport a mládež	✓
Program 9: Kultúra	✓
Program 10: Životné prostredie	✓
Program 11: Sociálne služby	✓
Program 12: Rozvoj mesta bývanie	✓

Čiastkové zhrnutie

O položke „vzdelávanie“ by sa dalo polemizovať. Táto položka môže byť určená na miestnej decentralizačnej úrovni, pretože každé mesto má inú potrebu pre financovanie vzdelávania kvôli rôznemu počtu škôl a žiakov. Prevláda tu homogenita preferencií, pretože v Slovenskej republike je povinná školská dochádzka a každý rodič chce aby jeho dieťa malo základné vzdelanie. Lenže môže sa tu nachádzať aj heterogenita preferencií v tom zmysle, že niektoré základné školy sú napríklad umelecké, športové alebo cirkevné a do niektorých základných škôl v meste Trenčín chodia aj žiaci z okolitých dedín. Pri vyššom počte žiakov v takýchto školách sú vyššie úspory z rozsahu, ale je tu problém obmedzenej kapacity. Tento problém by mohol

byť odstránený práve centralizovaním danej položky. Myslím si, že netreba centralizovať vzdelávanie ako celok, ale len financovanie základných škôl, pretože ostatné časti vzdelávania sú na správnej decentralizovanej úrovni.

Tab. 3 Skutočné výdavky mesta Trenčín za rok 2015

Program	Bežné výdavky	Kapitálové výdavky	Celkové výdavky
Manažment a plánovanie	318 116	16 452	334 568
Propagácia a cestovný ruch	60 042	0	60 042
Interné služby mesta	3 120 311	312 248	3 432 559
Služby občanom	432 390	102 687	535 077
Bezpečnosť	1 566 213	343 635	1 909 848
Doprava	3 338 828	453 362	3 792 190
Vzdelávanie	12 599 433	307 630	12 907 063
Šport a mládež	1 286 437	515 86	1 338 023
Kultúra	289 537	21 325	310 862
Životné prostredie	3 674 043	162 466	3 836 509
Sociálne služby	2 007 313	0	2 007 313
Rozvoj mesta a bývanie	128 565	0	128 565
Spolu	28 821 228	1 771 391	30 592 619

Zdroj: Záverečný účet mesta Trenčín, 2015. Hodnoty sú v eurách.

Výpočet

V tabuľke je skutočný rozpočet mesta Trenčín v roku 2015. Po centralizovaní časti položky Vzdelávanie, konkrétne výdavky na základné školy, sa nám zníži tento rozpočet o **6 624 652€**, čo je **21,65%**. Po tejto zmene budú výdavky rozpočtu mesta Trenčín v celkovej výške **23 967 967€**.

7.1.2 Trenčiansky samosprávny kraj

Rozpočet Trenčianskeho samosprávneho kraja sa delí na tieto oddiely:

- 01 Samosprávny kraj ✓
- 04 Doprava ✓
- 07 Zdravotníctvo ✓
- 08 Kultúrne služby ✓
- 09 Vzdelávanie ✓
- 10 Sociálne zabezpečenie ✓

Čiastkové zhrnutie

Všetky položky spomenuté v rozpočte Trenčianskeho samosprávneho kraja treba podľa teórie fiškálneho federalizmu zabezpečiť na kombinácii štátnej, regionálnej alebo miestnej úrovne, takže ich podľa tejto teórie považujem za správne zaradené. Taktiež som tieto výdavky posudzoval podľa homogenity preferencií, úspor z rozsahu a externalít. Jediné, čo sa zmení v rozpočte, je zvýšenie výdavkov kvôli presunutiu položky „Vzdelávanie“ z miestneho rozpočtu mesta Trenčín na úroveň rozpočtu Trenčianskeho samosprávneho kraja.

Tab. 4 Skutočné výdavky Trenčianskeho samosprávneho kraja za rok 2015

Oddiel	Bežné výdavky	Kapitálové výdavky	Celkové výdavky
Samosprávny kraj	8 165 805,55	341 132,19	8 506 937,74
Doprava	26 505 350,26	2 116 391,45	28 621 741,71
Zdravotníctvo	0	1 347 450,52	1 347 450,52
Kultúrne služby	3 558 099,16	194 067,32	3 752 166,48
Vzdelávanie	49 106 391,28	2 294 236,90	51 400 328,18
Sociálne zabezpečenie	19 116 992,63	327 583,41	19 444 576,04
Spolu	113 074 500,67	6 621 861,79	113 074 500,67

Zdroj: Záverečný účet Trenčianskeho samosprávneho kraja, 2015. Hodnoty sú v eurách.

Výpočet

Z rozpočtu Trenčianskeho samosprávneho kraja sa mi žiadne položky nezmenili, ale pribudli výdavky centralizované z rozpočtu mesta Trenčín. Po pripočítaní spomínanej čiastky 6 624 652€ budú celkové výdavky vo výške **113 699 152,7€**, čo je nárast o 0,55%.

7.1.3 Slovenská republika

Štátny rozpočet sa skladá z týchto 33 kapitol:

Kapitola 01: Kancelária Národnej rady SR	✓
Kapitola 02: Kancelária prezidenta SR	✓
Kapitola 03: Úrad vlády SR	✓
Kapitola 05: Kancelária Ústavného súdu SR	✓
Kapitola 06: Najvyšší súd SR	✓
Kapitola 07: Generálna prokuratúra SR	✓
Kapitola 08: Najvyšší kontrolný úrad SR	✓
Kapitola 09: Slovenská informačná služba	✓
Kapitola 10: Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR	✓
Kapitola 11: Ministerstvo obrany SR	✓

Kapitola 12: Ministerstvo vnútra SR	✓
Kapitola 13: Ministerstvo spravodlivosti SR	✓
Kapitola 15: Ministerstvo financií SR	✓
Kapitola 18: Ministerstvo životného prostredia SR	✓
Kapitola 20: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR	✓
Kapitola 21: Ministerstvo zdravotníctva SR	✓
Kapitola 22: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	✓
Kapitola 24: Ministerstvo kultúry SR	✓
Kapitola 26: Ministerstvo hospodárstva SR	✓
Kapitola 27: Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR	✓
Kapitola 29: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR	✓
Kapitola 31: Úrad geodézie, kartografie a katastra SR	✓
Kapitola 32: Štatistický úrad SR	✓
Kapitola 33: Úrad pre verejné obstarávanie	✓
Kapitola 34: Úrad pre reguláciu sieťových odvetví	✓
Kapitola 36: Úrad jadrového dozoru SR	✓
Kapitola 37: Úrad priemyselného vlastníctva SR	✓
Kapitola 38: Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR	✓
Kapitola 40: Protimonopolný úrad SR	✓
Kapitola 41: Národný bezpečnostný úrad	✓
Kapitola 42: Správa štátnych hmotných rezerv SR	✓
Kapitola 48: Všeobecná pokladničná správa	✓
Kapitola 51: Slovenská akadémia vied	✓

Čiastkové zhrnutie

Rozpočtové výdavky zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky sú podľa teórie fiškálneho federalizmu takisto v poriadku. Znova som sa na dané výdavky pozeral kritériami homogenity preferencií, úspor z rozsahu a externalít. Žiadna zo spomínaných položiek nemá byť decentralizovaná. To znamená, podľa kritérií majú všetky vysoké úspory z rozsahu a homogenitu preferencií. Na príklad si uveďme položku „Úrad vlády“. Z pohľadu redistribučnej a stabilizačnej funkcie je jasné, že musí byť na štátnej úrovni. Ak by bola táto položka decentralizovaná na krajskú úroveň, tak by za vládu platil výdavky len jeden kraj, pričom by na to nemal dostatočné informácie ani prostriedky. To isté platí aj pre ostatné štátne úrady a organizácie, preto by mali všetky byť na centrálnej úrovni.

Tab. 5 Skutočné výdavky Slovenskej republiky za rok 2015

Kapitola	Bežné výdavky	Kapitálové výdavky	Celkové výdavky
Kancelária Národnej rady SR	23 897 000	1 170 000	25 067 000
Kancelária prezidenta SR	3 837 000	14 000	3 851 000
Úrad vlády SR	24 997 000	31 602 000	56 599 000
Kancelária Ústavného súdu SR	3 891 000	37 000	3 928 000
Najvyšší súd SR	9 086 000	118 000	9 204 000
Generálna prokuratúra SR	74 782 000	857 000	7 539 000
Najvyšší kontrolný úrad SR	8 150 000	124 000	8 274 000
Slovenská informačná služba	44 530 000	3 150 000	47 680 000
Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR	129 145 000	5 946 000	135 091 000
Ministerstvo obrany	677 358 000	158 893 000	836 251 000
Ministerstvo vnútra	2 096 120 000	78 047 000	2 174 167 000
Ministerstvo spravodlivosti SR	335 088 000	5 721 000	340 809 000
Ministerstvo financií	371 346 000	59 667 000	431 013 000
Ministerstvo životného prostredia	81 011 000	8 822 000	89 833 000
Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR	1 001 825 000	33 388 000	1 035 213 000
Ministerstvo zdravotníctva	1 406 879 000	3 592 000	1 410 471 000
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	1 921 536 000	5 673 000	1 927 209 000
Ministerstvo kultúry	187 068 000	14 947 000	202 015 000

Ministerstvo hospodárstva SR	101 587 000	3 677 000	105 264 000
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR	113 381 000	3 340 000	116 721 000
Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR	849 924 000	218 338 000	1 068 262 000
Úrad geodézie, kartografie a katastra SR	14 454 000	1 026 000	15 480 000
Štatistický úrad SR	19 355 000	325 000	19 680 000
Úrad pre verejné obstarávanie	6 561 000	643 000	7 204 000
Úrad pre reguláciu sieťových odvetví	3 343 000	41 000	3 384 000
Úrad jadrového dozoru SR	7 189 000	379 000	7 568 000
Úrad priemyselného vlastníctva SR	2 890 000	171 000	3 061 000
Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR	4 542 000	0	4 542 000
Protimonopolný úrad SR	4 286 000	25 000	4 311 000
Národný bezpečnostný úrad	7 828 000	93 000	7 921 000
Správa štátnych hmotných rezerv SR	8 888 000	782 000	9 670 000
Všeobecná pokladničná správa	2 294 181 000	15 963 000	2 310 144 000
Slovenská akadémia vied	59 346 000	540 000	59 886 000
Spolu	13 498 303 000	4 668 088 000	18 166 391 000

Zdroj: Štátny záverečný účet SR, 2015. Hodnoty sú v eurách.

7.2 Príjmy v roku 2015

V príjmovej časti budem posudzovať kritérium stabilizačnej funkcie fiškálnej politiky. Čo sa týka redistribučnej funkcie, tú budem hodnotiť v rámci vertikálnej spravodlivosti. Vertikálna spravodlivosť znamená, že ak rastú príjmy subjektu, tak musí platiť aj vyššie dane (Mankiw, 1999).

Taktiež táto spravodlivosť rieši progresívnu daň, ktorá je riešená na štátnej úrovni. Progresívna daň negatívne ovplyvňuje bohatých ľudí, ale naopak je solidárna k ľuďom, ktorí zarábajú menej. Horizontálna spravodlivosť znamená, že subjekty s podobnými alebo rovnakými príjmami by mali odvádzať rovnaké dane (Mankiw, 1999). Bolo by nespravodlivé, možno až diskriminačné, ak by ľudia s rovnakými príjmami museli platiť rôzne dane.

Čiastočne budem nasledujúce položky súdiť aj kritériom externality. Tie delíme na pozitívne a negatívne. Napríklad aplikáciou rôznych daní v krajoch alebo obciach sa prejavuje efekt prelievania. Toto kritérium je dôvod pre centralizáciu daní. Podľa teórie fiškálneho federalizmu by mali byť stabilizačná a redistribučná funkcia na centrálnej úrovni. Obce a kraje v Slovenskej republike môžu len niektorými položkami ovplyvniť stabilizačnú funkciu, ale nemajú zd'aleka dostatočné prostriedky na jej riadenie.

Ako prvé budem porovnávať s teóriou fiškálneho federalizmu príjmovú časť rozpočtu mesta Trenčín, potom budem pokračovať Trenčianskym samosprávnym krajom a nakoniec bude nasledovať štátny rozpočet Slovenskej republiky. V príjmovej časti rozpočtov sa nachádzajú viaceré rôzne položky, ale ja sa zaoberám len daňovými príjmami, keďže tie sú v hlavnej pozornosti teórie fiškálneho federalizmu.

7.2.1 Mesto Trenčín

Daňové príjmy

Výnos dane z príjmu poukázaný územnej samospráve	✓
Daň z nehnuteľnosti	✓
Daň z využívania verejného priestranstva	✓
Daň za psa	✓
Daň za ubytovanie	✓
Poplatky	✓

- Poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady

Čiastkové zhrnutie

Zdieľané dane sú podľa teórie fiškálneho federalizmu zaradené správne. Vyberajú sa na štátnej úrovni a pomocou alokačnej funkcie sú prerozdelené na nižšie vládne úrovne (konkrétne sa jedná o daň z príjmu). Majú vysokú mobilitu výrobných faktorov, čo znamená, že by pri vysokom zdanení ľudia odchádzali do iného kraja, kde bude zdanenie nižšie. Tým by sa zhoršilo hospodárenie prvého regiónu, a kvôli tomu by bola zvýšená sadza dane.

Daň z nehnuteľnosti naopak nemá mobilnú základňu, takže je vyberaná na lokálnej úrovni, kde sa nehnuteľnosť fyzicky nachádza. Nebolo by spravodlivé, keby bola táto daň vyberaná na regionálnej úrovni a mesto by dostalo len časť z výnosu dane.

Daň z využívania verejného priestranstva, daň za psa a daň za ubytovanie sú miestnymi daňami, ktoré ukladá mesto (alebo obec). Mesto si určí sadzby dane vo svojom všeobecne záväznom nariadení, prípadne oslobodenie od dane pri daní za ubytovanie, viacero sadzieb dane v závislosti od jednotlivých kategórií predmetu dane pri dani za psa (napr. veľkosť psa).

Užívateľské poplatky môžu byť miestnym, regionálnym alebo štátnym príjmom, pretože každá úroveň verejnej správy má poplatky za niečo iné. Z jednotlivých užívateľských poplatkov sú potom financované miestne verejné statky.

Tab. 6 Daňové príjmy mesta Trenčín za rok 2015

Názov	Príjmy
Výnos z dane z príjmu poukázaný územnej samospráve	15 333 629
Daň z nehnuteľnosti	5 781 010
Daň z využívania verejného priestranstva	70 246
Daň za psa	55 615
Daň za ubytovanie	47 035
Poplatky	2 284 443
Spolu	23 571 978

Zdroj: Záverečný účet mesta Trenčín, 2015. Hodnoty sú v eurách.

7.2.2 Trenčiansky samosprávny kraj

Daň z príjmu fyzickej osoby a kapitálového majetku	✓
Daň za tovary a služby (DPH)	✓

Čiastkové zhrnutie

Daň z príjmu je zaradená správne. Vyberá sa do štátneho rozpočtu a odtiaľ je potom prerozdelená na nižšie úrovne rozpočtov vo vopred danom pomere.

Daň za tovary a služby je taktiež vyberaná na štátnej úrovni a potom je pomocou alokačnej funkcie prerozdelená do obecných a krajských rozpočtov.

Tab. 7 Daňové príjmy Trenčianskeho samosprávneho kraja za rok 2015

Názov	Príjmy
Daň z príjmu fyzickej osoby a kapitálového majetku	66 243 591,06
Daň za tovary a služby (DPH)	1 295 402,36
Spolu	67 538 993,42

Zdroj: Záverečný účet Trenčianskeho samosprávneho kraja, 2015. Hodnoty sú v eurách.

Výpočet

Rozpočet Trenčianskeho samosprávneho kraja sa nezmenil, takže všetky položky zostávajú rovnaké.

7.2.3 Slovenská republika

Daň z príjmov a kapitálového majetku	✓
<ul style="list-style-type: none"> • Daň z príjmov fyzickej osoby • Daň z príjmu zo závislej činnosti • Daň z príjmov z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu • Daň z príjmov poukázaný územnej samospráve • Prevod podielu dane z príjmov fyzických osôb na osobitý účel • Daň z príjmov právnickej osoby • Prevod podielu dane z príjmov právnických osôb na osobitý účel • Daň z príjmov vyberaná zrážkou 	
Dane z majetku	✓
<ul style="list-style-type: none"> • Dane z dedičstva a darovania • Dane z finančných a kapitálových transakcií • Dane z prevodu a prechodu nehnuteľností 	
Dane za tovary a služby	✓
<ul style="list-style-type: none"> • Daň z pridanej hodnoty • Spotrebné dane • Dane z používania tovarov a z povolenia na výkon činnosti 	
Dane z medzinárodného obchodu a transakcií	✓
<ul style="list-style-type: none"> • Dovozné clo • Dovožná prirážka • Podiel na vybraných finančných prostriedkoch • Ostatné colné príjmy 	

Sankcie uložené v daňovom konaní a sankcie súvisiace s úhradami za služby verejného poskytovania rozhlasom a televíziou Slovenska ✓

Čiastkové zhrnutie

Daň z príjmov a kapitálového majetku a dane za tovary a služby som spomínal vyššie pri miestnom a regionálnom rozpočte. Jedná sa o dane, ktoré sú vyberané na štátnej úrovni a potom sú prerozdeľované daným pomerom na nižšie rozpočty. Časť týchto daní zostáva v štátnom rozpočte.

Dane z medzinárodného obchodu a transakcií zahŕňajú v sebe položky ako sú dovozné clo, a dovozná prirážka, takže je pravdepodobne jasné, prečo táto položka musí byť na národnej úrovni. Pri decentralizácii by príjmy z týchto daní viedli iba do jedného kraja, ostatné kraje by z nich nemali žiaden podiel. Takže daň je správne určená na štátnej úrovni.

Sankcie uložené v daňovom konaní a sankcie súvisiace s úhradami za služby verejného poskytovania rozhlasom a televíziou Slovenska sú tiež správne určené na štátnej úrovni. Nie je dobré decentralizovať túto daň na nižšiu úroveň, pretože rozhlas a televízia Slovenska platia daň za poskytovanie služby z celej republiky. Takže by mala táto daň plynúť do štátneho rozpočtu.

Tab. 8 Daňové príjmy Slovenskej republiky za rok 2015

Názov	Príjem
Dane z príjmov a kapitálového majetku	2 862 348 000
Dane z majetku	-9 000
Dane za tovary a služby	7 739 274 000
Dane z medzinárodného obchodu a transakcií	28 894 000
Sankcie uložené v daňovom konaní	18 205 000
Spolu	10 612 712 000

Zdroj: Štátny záverečný účet SR, 2015. Hodnoty sú v eurách.

Výpočet

Podobne ako u regionálneho rozpočtu, ani tu neboli žiadne položky decentralizované, takže celková suma príjmov zostáva nezmenená.

8 Diskusia

Všetky štáty sa snažia dosahovať najlepší možný výstup ekonomiky. K tomu im môže vo veľkej miere pomôcť dobre vypracovaný štátny rozpočet. Ten sa tvorí každý rok a ide o dôležitý a náročný proces, pretože sa od neho odvíja celkové hospodárenie štátu. Do príjmu štátneho rozpočtu radíme dane, clá, poplatky a iné. Jeho výdaje sa skladajú z rôznych položiek, záleží hlavne na tom, čo a ako jednotlivá vláda financuje a akú hospodársku politiku prevádza. Za rok 2015 bola Slovenská republika v rozpočtovom deficite necelé 2 miliardy eur.

Slovenská republika má tri úrovne vlády, a to štátnu, regionálnu a miestnu. Každá z nich hospodári s vlastnými príjmami a výdavkami a taktiež dostávajú rôzne finančné dotácie a výpomoci zo štátneho rozpočtu. Mojou prácou bolo podľa teórie fiškálneho federalizmu jednotlivé príjmy a výdaje centralizovať alebo decentralizovať. Ak by som ich nechal na rovnakej úrovni, tak to znamená, že Slovenská republika splňuje podmienky teórie fiškálneho federalizmu.

Na položky som sa pozeral normatívnou teóriou verejných financií. Podľa tejto teórie som skúmal ako rozpočty plnia tri základné funkcie. Tými sú alokačná, redistribučná a stabilizačná funkcia. V skutočnosti však záleží taktiež aj na politickom faktore. Politikoch často uprednostňujú svoj vlastný prospech pred verejným blahom, pretože ich záujmom býva zväčša byť zvolený vo svojej funkcii aj nasledujúce obdobie. To ale zväčšuje pravdepodobnosť vládneho zlyhania, kedy sa politici nezameriavajú na dôležité a potrebné veci, ale využívajú vládne prostriedky na osobné účely.

Pre prácu s rozpočtovými príjmami a výdavkami som si určil niekoľko kritérií, podľa ktorých som sa rozhodoval, či danú položku rozpočtu centralizovať, decentralizovať alebo nechať na danej úrovni. Jednalo sa konkrétne o homogenitu preferencií, úspory z rozsahu, redistribučnú a stabilizačnú funkciu pri výdavkoch rozpočtu. Pri daňových príjmoch som sledoval stabilizačnú funkciu, vertikálnu a horizontálnu spravodlivosť a externalitu. Tieto kritéria sú ale subjektívne, vybral som ich podľa vlastného názoru. Takže ak sa niekomu môže zdať konkrétna položka zle zaradená, tak to môže byť spôsobené práve tým. Ľahšie sa mi posudzovali rozpočtové výdavky, pretože existuje viacero odporúčaní, na ktorej danej úrovni majú byť jednotlivé výdavky.

8.1 Výdavková časť rozpočtov

Po tom, čo som zhodnotil rozpočty všetkých troch daných úrovní vlády, som bol pozitívne prekvapený, že tieto rozpočty splňujú podmienky teórie fiškálneho federalizmu. Osobne som predpokladal odchýlky od efektívneho prerozdelenia príjmov a výdavkov v rozpočtoch. Jedinú položku, ktorej úroveň som zmenil, bolo „Vzdelávanie“. Túto položku som centralizoval z miestneho rozpočtu mesta Trenčín do Trenčianskeho samosprávneho kraja. Prevažuje tu homogenita preferencií, avšak niekde sa môže objaviť heterogenita z dôvodu rôzneho zamerania základných škôl. Po na-

sledujúcom presune na regionálnu úroveň sa zvýšia úspory z rozsahu, ktoré je potom možné využiť na potrebné účely, ako napríklad zabezpečenie viacerých miest (popr. školských pomôcok) pre žiakov. U tejto položky nehrá stabilizačná funkcia žiadnu úlohu. Redistribučnej funkcie by sa to týkalo v prípade, ak by sa jednalo o poskytnuté transfery alebo finančné výpomoci od iných územných celkov.

8.2 Príjmová časť rozpočtov

Pri príjmovej stránke sú veľmi dôležité zdieľané dane, ktoré sa zdaňujú na štátnej úrovni. Medzi tieto dane zaradujeme všetky dane z príjmu fyzických osôb a dane z pridanej hodnoty. Po tom, čo sa vyberú do štátneho rozpočtu, sa tieto dane prerozdedia do rozpočtov nižších úrovní, ktoré s nimi hospodária ako s príjmami. Veľa autorov odporúča vyberať spomínané dane na centrálnej úrovni, pretože by nebolo spravodlivé, ak by mali regióny rôznu sadzbu dane. Tým pádom by došlo k presunu obyvateľstva do takého regiónu, ktorý by mal zdanenie najnižšie. Firmy a subjekty by potom platili nižšie dane ako keby sú všade rovnaké a malo by to za dôsledok to, že by sa kvôli znižovaniu daní oslabil regionálna ekonomika.

V tejto časti rozpočtov som podľa mojich vybraných kritérií nenašiel žiadnu položku, ktorú by som mal presunúť na inú úroveň ako bola pôvodná. Lenže kvôli tomu, že sa v miestnom rozpočte znížili výdavky z dôvodu presunutia položky „Vzdelávanie“ na vyššiu úroveň, bolo by dobré tomu upraviť aj príjmy. Mesto Trenčín dostávalo v podobe nedaňových príjmov finančné prostriedky od vyššieho územného celku, resp. zo štátneho rozpočtu. Takže tieto prostriedky by buď zostali v krajskom rozpočte, alebo by zo štátneho rozpočtu putovali do rozpočtu Trenčianskeho samosprávneho kraja namiesto do rozpočtu mesta Trenčín. Keďže sa ale jedná o príjmy nedaňové, tak som ich v mojej práci nevyčísloval.

8.3 Zhodnotenie rozpočtov

Rozpočet mesta Trenčín bol v roku 2015 prebytkový, čo značí veľmi dobré hospodárenie tohto mesta. Po úprave rozpočtu sa mu dokonca znížia výdavky, čo ešte viac zlepšil jeho výsledok hospodárenia. Tieto finančné prostriedky sa dajú využiť rôznymi spôsobmi, čo isto ocenia obyvatelia mesta – napríklad na zníženie starých dlhov, ktoré sú vo výške viac ako 16 miliónov eur, alebo na ďalšie investičné výdaje. Trenčianske zastupiteľstvo má viacero projektov, ktoré vďaka tomuto prebytku môžu byť uskutočnené a zvýši to spokojnosť občanov, dokonca to môže prilákať ďalších ľudí do daného mesta, čím sa v budúcnosti zvýšia daňové príjmy.

Čo sa týka rozpočtu Trenčianskeho samosprávneho kraja, tak ten v roku 2015 tiež dosahoval kladný výsledok hospodárenia, a to dokonca vo výške viac ako 15 miliónov eur. Aj keď sa zhoršil a zvýšili sa jeho výdavky, rozpočet naďalej bude dosahovať kladné hodnoty. Kraj by mohol vďaka týmto financiám napr. zabezpečiť opravu rýchlostnej cesty pri meste Trenčín, ktorá je veľmi vyťažovaná a už niekoľko rokov je v opotrebovanom stave. Každopádne existuje tiež mnoho spôsobov využitia

týchto prostriedkov. Jedným z nich je samozrejme aj financovanie presunutej položky „Vzdelávanie“ z mestského rozpočtu, čo predstavuje za mesto Trenčín čiastku 6 624 652€. Taktiež bude spravodlivé, ak sa budú rovnaké výdavky hradit' i ostatným mestám a obciam spadajúcim pod Trenčiansky samosprávny kraj.

Štátny rozpočet ako jediný z pozorovaných rozpočtov vykazoval deficit. Vláda môže financovať tento schodok zvýšením daní, lenže tým by sa stretla s negatívnym ohlasom občanov, ktorí by ju v najbližších voľbách nemuseli voliť. Takéto opatrenia preto robí na začiatku alebo v prvej polovici volebného obdobia, pričom v druhej polovici a jeho konci vykonáva hospodársku politiku takým spôsobom, aby získala priaznivé ohlasy ľudí pred voľbami (napr. pomocou zvýšeniu vládnych výdajov zníži v krátkom období nezamestnanosť). Toto však zhoršuje spomínaný výsledok hospodárenia a štátny rozpočet sa dostáva do deficitu.

Mojím cieľom bolo prerozdeliť príjmy a výdavky čo najefektívnejším spôsobom na viaceré úrovne rozpočtu. Môžeme vidieť, že aj keď nižšie úrovne rozpočtov dosahovali prebytok, štátny rozpočet bol v deficite. Z toho vyplýva, že je dôležité správne prerozdeliť finančné prostriedky na správnu úroveň vlády, to ale nezaručuje, že štát nemôže mať záporný výsledok hospodárenia. Preto by sa mal klásť väčší dôraz aj na správne zostrojenie štátneho rozpočtu, hlavne sa snažiť dosahovať prebytok, pretože sa od neho odvíjajú často aj ostatné rozpočty na nižších úrovniach vlád.

9 Záver

Cieľom mojej práce bolo navrhnutie sústavy rozpočtov, aby vyhovovali teórii fiškálneho federalizmu.

Pre dosiahnutie tohto cieľa bolo nutné naštudovať si danú problematiku, prejsť si odborné informácie ohľadne rozpočtov, verejných financií a fiškálneho federalizmu.

Práve verejné financie, ktoré sú podrobnejšie popísané v tretej kapitole, hrajú dôležitú úlohu pri dosiahnutí daného cieľa. Z existujúcich dvoch pohľadov verejných financií, ktoré sú normatívny a pozitívny, som sa rozhodol využívať prvý spomenutý. Normatívny pohľad verejných financií sa opiera o teóriu zlyhaní trhu a uvádza tri základné funkcie – alokačnú, redistribučnú a stabilizačnú. Alokačná funkcia má za úlohu zabezpečiť čo najefektívnejšiu alokáciu zdrojov pre výrobcov a spotrebiteľov. Redistribučná funkcia sa využíva na prerozdelenie príjmov a majetku za cieľom zníženia nerovností medzi občanmi danej krajiny. To sa docieli tým, že sa bude viac finančných prostriedkov brať od bohatších ľudí a pomocou transferových platieb sa bude prispievať chudobnejšej vrstve obyvateľstva. Stabilizačná funkcia, ako už z názvu vyplýva, plní úlohu stabilizácie ekonomiky v danej krajine. Pri stabilizovanej ekonomike je jednoduchšie vytvárať predpoklady potrebné k budúcemu ekonomickému vývoju a hospodárskemu rastu.

Pri teórii fiškálneho federalizmu ide o zabezpečenie a presunutie príjmov a výdavkov na takú úroveň verejného rozpočtu, kde budú najefektívnejšie.

V praktickej časti som sa podrobne venoval rozpočtom mesta Trenčín, Trenčianskeho samosprávneho kraja a štátnemu rozpočtu Slovenskej republiky. Môžem povedať, že rozdelenie príjmov a výdavkov spomínaných troch rozpočtov sa zhoduje s teóriou fiškálneho federalizmu.

Toto vyhodnotenie nasvedčuje tomu, že slovenská ekonomika by sa mohla zlepšovať. Pravdou je, že v posledných rokoch sa na Slovensku znižuje nezamestnanosť, zatiaľ čo inflácia je tiež nízka. Rast hrubého domáceho produktu je relatívne nízky, čo ale zabezpečuje väčšiu pravdepodobnosť, že bude dlhodobou udržateľný.

V spomínaných rozpočtoch by som upravil len jednu položku. V rozpočte mesta Trenčín by som centralizoval na regionálnu úroveň položku „Vzdelávanie“. Nešlo by však o všetky výdavky, ale len výdavky na financovanie základných škôl. Prevláda tu homogenita preferencií, ale taktiež sa tu môže vyskytovať heterogenita z dôvodu, že základné školy môžu mať rôzne zameranie (športová, cirkevná, umelecká). Centralizáciou na vyšší stupeň by sa zvýšili úspory z rozsahu, ktoré by sa neskôr dali využiť na zabezpečenie miesta a pomôcok pre viac žiakov. Tým by sa mohol vyriešiť problém obmedzenej kapacity.

Keďže boli prerozdelené výdavky z mesta Trenčín na Trenčiansky samosprávny kraj, tak by bolo nutné tomu prispôsobiť aj príjmy. Takže finančné prostriedky, ktoré dovtedy šli zo štátneho rozpočtu do Trenčína, by teraz putovali do regionálneho rozpočtu na financovanie spomínaného vzdelávania. Ja som sa zaoberal príjmami daňovými a tieto príjmy sú nedaňové, tak ich tu konkrétne nevyčísľujem. Návrh prerozdelenia príjmov a výdavkov splňa cieľ tejto bakalárskej práce.

10Literatúra

KNIŽNÉ ZDROJE

- ČERNOHORSKÝ, J., TEPLÝ P. *Základy financí*. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2011. ISBN 978-80-247-3669-3.
- DVOŘÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-075-1.
- JACKSON, P. M., BROWN, C. V. *Ekonomie veřejného sektoru*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. ISBN 80-86432-09-2.
- HRAŠKOVÁ, D. *Ekonomika veřejného a tretieho sektoru*. Žilina: EDIS, 2012. ISBN 978-80-554-0517-9.
- JÍLEK, M. *Fiskální decentralizace, teorie a empirie. 1. vyd.* Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-355-3.
- KÖNIG, P. *Reforma příjmu a výdajů rozpočtu Evropské Unie dle principu teorie fiskálního federalismu*. Brno, 2009. Disertační práce. Mendelova Univerzita v Brně.
- KÖNIG, P. A KOL. *Rozpočet a politiky evropské unie. 2. vyd.* Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-011-9.
- KÚTIK, J. *Organizácia a krízový manažment verejnej správy*. Trenčín: Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne, Fakulta sociálno-ekonomických vzťahov, 2006. ISBN 80-8075-142-0.
- MANKIW, G. N. *Zásady ekonomie*. Praha: Grada Publishing, a.s., 1999 ISBN 978-80-7169-891-3
- MEDVEĎ, J. A KOL. *Verejné financie*. Bratislava: SPRINT, 2005. ISBN 80-89085-32-2
- MEDVEĎ, J., NEMEC, J. A KOL. *Verejné financie*. Bratislava: Sprint dva, 2011. ISBN 978-80-89393-46-6.
- MUSGRAVE, R. A. *Theory of Public Finance*. New York: McGraw-Hill, 1959.
- MUSGRAVE, R., MUSGRAVEOVÁ, P. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Management Press, 1994. ISBN 80-85603-76-4.
- NAHODIL, F. *Veřejné finance v České republice*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-162-5.
- OATES, W. *An Essay on Fiscal Federalism* [online]. 1999, [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/pdf/2564874.pdf>
- PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004. ISBN 80-7261-086-4.
- PEKOVÁ, J. *Veřejné finance: úvod do problematiky. 4. vyd.* Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-358-4.
- POMAHAČ, R. a kol. *Veřejná správa. 1. vyd.* Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-447-6.
- PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionu: teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009. ISBN 978-80-247-2789-9.
- SAMUELSON, P. A., NORDHAUS, W. D. *Ekonomie. 19. vyd.* Praha: NS SVOBODA, 2013. ISBN 978-80-205-0629-0

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

- Ekonomika Slovenska [online]. 2016 [cit. 2017-05-17]. Dostupné z: <http://www.euroekonom.sk/ekonomika/ekonomika-sr/ekonomika-slovenska-2016/>
- Fiškálna decentralizácia [online]. 2015 [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=3507>
- Verejná správa z pohľadu právnej teórie. [online]. 17.10.2006 [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <http://www.epi.sk/odborny-clanok/Verejna-sprava-z-pohladu-pravnej-teorie.htm>
- Štátny záverečný účet SR [online]. 2015 [cit. 2017-05-05]. Dostupné z: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=3557>
- Zákon o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samospráve [online]. 2004 [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=3516>
- Záverečný účet mesta Trenčín [online]. 2015 [cit. 2017-05-04]. Dostupné z: http://www.trencin.sk/tmp/asset_cache/link/0000299272/Hodnotiaca%20spr%E1va%20k%2031122015.pdf
- Záverečný účet Trenčianskeho samosprávneho kraja [online]. 2015 [cit. 2017-05-04]. Dostupné z https://www.tsk.sk/buxus/docs/ZU_FINAL.pdf

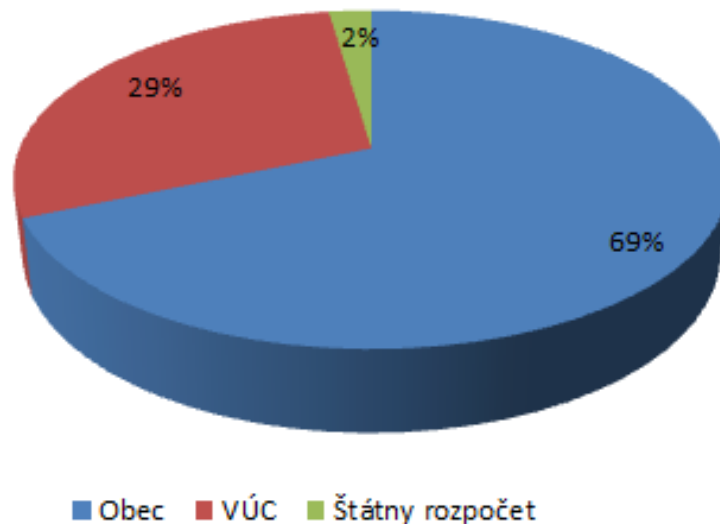
11 Zoznam tabuliek

Tab. 1	Zhrnutie doporučení k určeniu daní.....	19
Tab. 2	Obecné odporúčenie pre určenie výdavkov	21
Tab. 3	Skutočné výdavky mesta Trenčín za rok 2015 (v eurách).....	33
Tab. 4	Skutočné výdavky Trenčianskeho samosprávneho kraja za rok 2015 (v eurách).....	34
Tab. 5	Skutočné výdavky Slovenskej republiky za rok 2015 (v eurách).....	36
Tab. 6	Daňové príjmy mesta Trenčín za rok 2015 (v eurách)	40
Tab. 7	Daňové príjmy Trenčianskeho samosprávneho kraja za rok 2015 (v eurách)	41
Tab. 8	Daňové príjmy Slovenskej republiky za rok 2015 (v eurách)	42

Prílohy

A Podiel na dani z príjmu FO

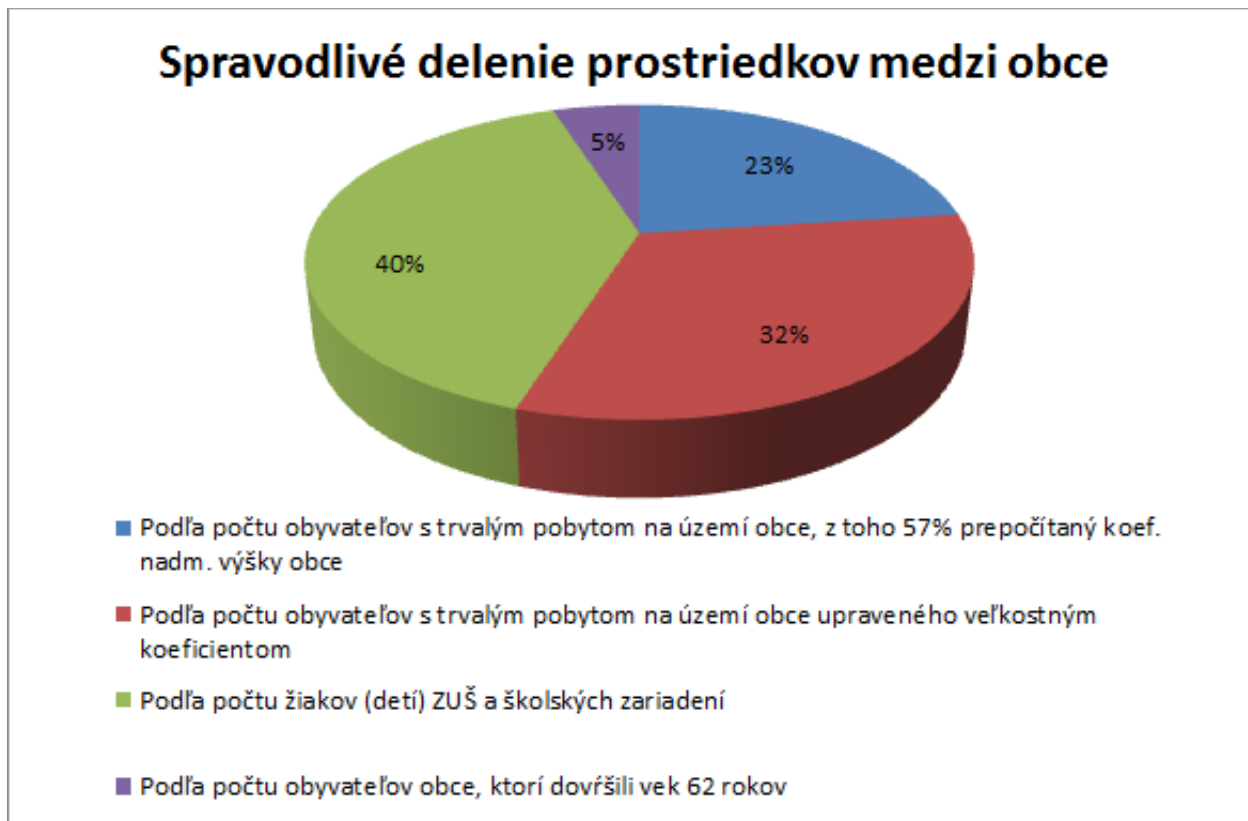
Podiel na dani z príjmov fyzických osôb

Obr. 1 Podiel na dani FO

Zdroj: vypracované autorom na základe Fiškálna decentralizácia, 2015

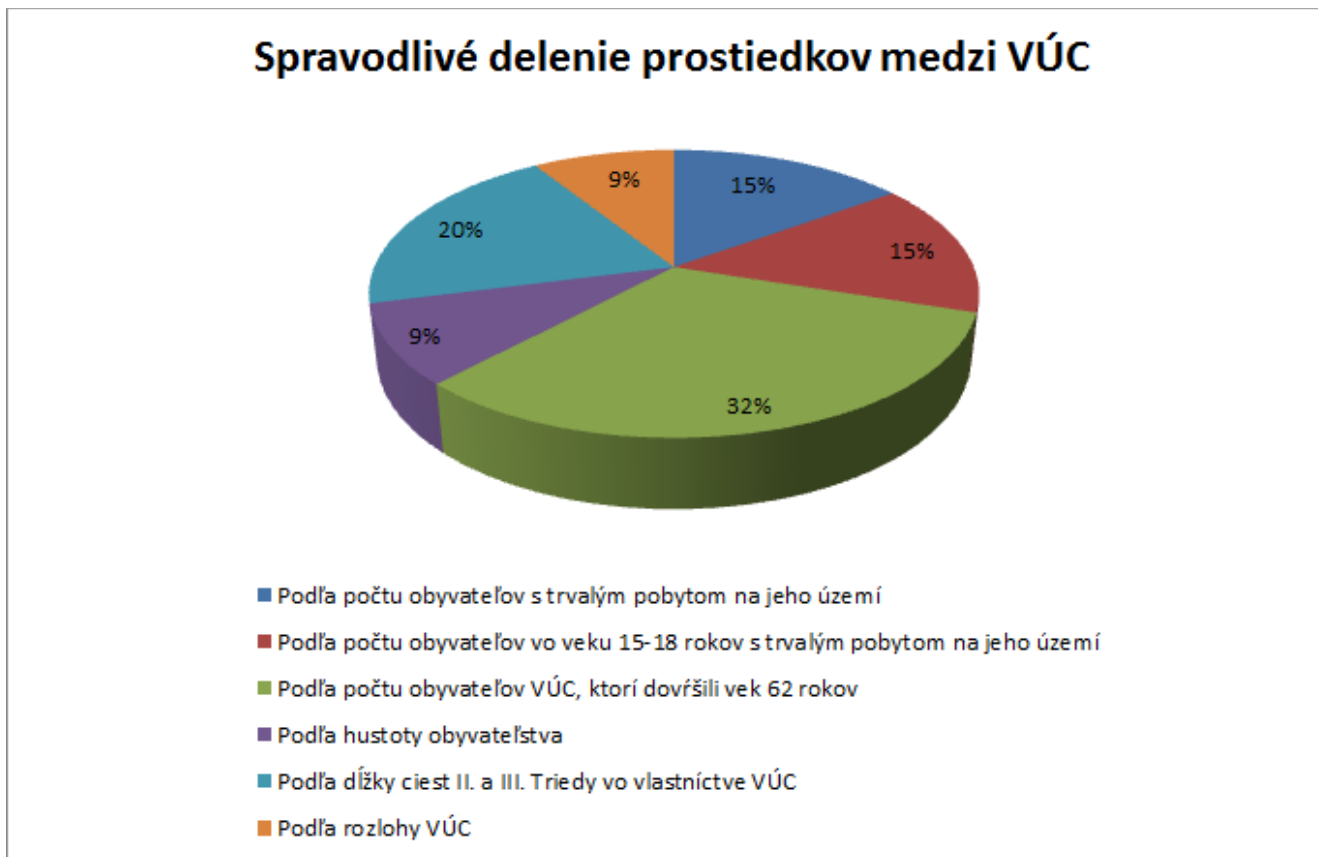
B Delenie dotácií zo štátneho rozpočtu medzi obce

Obr. 2 Delenie dotácií medzi obce

Zdroj: vypracované autorom na základe Fiškálna decentralizácia, 2015

C Delenie dotácií zo štátneho rozpočtu medzi VÚC

Obr. 3 Delenie dotácií medzi VÚC

Zdroj: vypracované autorom na základe Fiškálna decentralizácia, 2015

D Záverečný účet mesta Trenčín za rok 2015

Bilancia príjmov a výdavkov mesta Trenčín	
Bežné príjmy	34 189 885
Kapitálové príjmy	1 807 029
PRÍJMY SPOLU	35 996 914
Bežné výdavky	28 821 228
Kapitálové výdavky	1 771 391
VÝDAVKY SPOLU	30 592 619
Príjmové finančné operácie	5 357 129
Výdavkové finančné operácie	6 785 773
VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA	3 975 651

Obr. 4 Hospodárenie mesta Trenčín, 2015 (v eurách)

Zdroj: Záverečný účet mesta Trenčín, 2015

E Záverečný účet Trenčianskeho samosprávneho kraja za rok 2015

Bilancia príjmov a výdavkov Trenčianskeho samosprávneho kraja	
Bežné príjmy	122 503 304,35
Bežné výdavky	106 452 638,88
BEŽNÝ ROZPOČET	16 050 665,47
Kapitálové príjmy	3 357 025,00
Kapitálové príjmy	6 621 861,79
KAPITÁLOVÝ ROZPOČET	-3 264 836,79
Príjmové finančné operácie	4 832 397,50
Výdavkové finančné operácie	2 242 084,24
FINANČNÉ OPERÁCIE	2 590 313,26
PRÍJMY SPOLU	130 692 726,85
VÝDAVKY SPOLU	115 316 584,91
VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA	15 376 141,94

Obr. 5 Hospodárenie Trenčianskeho samosprávneho kraja, 2015 (v eurách)

Zdroj: vypracované autorom na základe Záverečný účet Trenčianskeho samosprávneho kraja, 2015

F Štátny záverečný účet SR za rok 2015

Bilancia príjmov a výdavkov štátneho rozpočtu	
Daňové príjmy	10 612 712
Nedaňové príjmy	1 278 721
Granty a transfery	4 342 362
PRÍJMY SPOLU	16 233 795
Bežné výdavky	13 498 303
Kapitálové výdavky	4 668 088
VÝDAVKY SPOLU	18 166 391
VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA	-1 932 596

Obr. 6 Hospodárenie Slovenskej republiky, 2015 (v tis. eur)

Zdroj: vypracované autorom na základe Štátny záverečný účet SR, 2015